

Venting

Håp — Parentes. eller horisont?

Venting

Håp – Parentes eller horisont?

Vegard Hanssen

Innhold

Forord	1
Kapittel 1: Da vi sluttet å vente	3
Kapittel 2: Nå-kristendommen	7
Kapittel 3: Evigheten som parentes	13
Kapittel 4: Han kommer igjen	19
Kapittel 5: Legemets oppstandelse	25
Kapittel 6: Den nye skapningen	31
Kapittel 7: Perspektivet vi har mistet	37
Kapittel 8: Kraften som kommer fra å vente	43
Kapittel 9: Å se døden i øynene	49
Kapittel 10: De som ventet – og forandret verden	55
Kapittel 11: Håp er ikke eskapisme	61
Kapittel 12: Maranata – Kom, Herre Jesus	67
Del 2: Spørsmål for samtale og refleksjon	73
Del I: Det tapte håpet	73
Del II: Hva vi venter på	74
Del III: Hvorfor håpet forandrer nåtiden	75
Del IV: Å leve som ventende	76
Avsluttende spørsmål for hele boken	77
Veiledning for gruppeledere	77

Forord

Denne boken handler om håp. Om forventningen vi har mistet. Om evigheten vi har gjort til en parentes.

Jeg husker da jeg skjønnte at jeg hadde sluttet å vente. Det var ikke noe jeg bestemte meg for. Det bare skjedde. Jesu gjenkomst, som de første kristne lengtet etter med hele seg, var blitt en teologisk kuriositet. Legemets oppstandelse var blitt en from frase jeg sa i trosbekjennelsen. Evigheten var blitt noe jeg trodde på, men som ikke forandret noe. *Det viktigste er her og nå*, tenkte jeg. Det hørtes klokt ut. Jordnært. Ansvarlig.

Men noe manglet. En kraft. En retning. En horisont.

Jeg hadde gjort troen min til et nå-prosjekt. En etikk for dette livet. En måte å leve godt på her – uten å spørre hva vi lever *mot*. Og jeg oppdaget at en tro uten fremtid er en tro uten nerve.

Jeg skriver til prester som sier «han skal komme igjen» i gudstjenesten og lurere på om noen tror det lenger. Til ledere som har lært at «det viktigste er å gjøre godt her og nå» – og som kjenner at noe mangler i den setningen, men ikke vet hva. Til oss som bekjenner legemets oppstandelse hver søndag, men som for lengst har sluttet å tenke på hva det betyr.

Og jeg skriver til deg som har mistet håpet. Som har sett for mye lidelse til å tro på en lykkelig slutt. Som synes evigheten føles fjern, abstrakt, nesten pinlig. Som lurere på om kristent håp bare er ønsketenkning – en trøst for de som ikke tåler virkeligheten.

Denne boken handler om hva de første kristne ventet på – og hvorfor den forventningen forandret alt. Den handler om håp som ikke er «kanskje», men «ennå ikke». Om venting som ikke er passiv, men som former hvordan vi lever. Om evigheten som ikke er flukt fra verden, men verdens mål.

Jeg gir ikke en detaljert beskrivelse av himmelen. Jeg vil heller gjøre det vanskeligere å si «det viktigste er her og nå» uten å spørre: Hva mister vi når vi har mistet fremtiden?

For spørsmålet er ikke om du tror på evigheten. Spørsmålet er om evigheten forandrer hvordan du lever i dag.

Kapittel 1: Da vi sluttet å vente

«Det viktigste er her og nå.»

Setningen sies overalt. I prekenes og andakters. I samtaler om tro og liv. I forklaringer på hva kristendom egentlig handler om.

Den høres så klok ut. Så jordnær. Så ansvarlig.

For det er jo sant – på en måte. Vi lever her og nå. Vi kan ikke flykte fra nåtiden. Vi må ta ansvar for livene vi lever, menneskene vi møter, verden vi er en del av.

Men spørsmålet er ikke om nåtiden er viktig. Spørsmålet er om nåtiden er *alt*.

Det er en samtale mange kjenner igjen.

En gruppe kristne snakker om håp. Om hva vi venter på. Om Jesu gjenkomst og den nye skapningen.

En sier: «Jeg tenker ikke så mye på det. Det viktigste er jo å leve godt her og nå. Himmelen får ta vare på seg selv.»

Alle nikker. Det virker så balansert. Så modent. Så fritt fra den gammeldagse fikseringen på «etterpå».

Men noe skurrer. For når sluttet vi å vente? Og hva mistet vi da det skjedde?

De første kristne ventet.

Ikke passivt, som i et venterom. De ventet intenst. Forventningsfullt. Med en lengsel som formet hele livet deres.

«Maranata,» ba de. Kom, Herre. Det var ikke en frase. Det var et rop.

De levde i skyggen av noe som skulle skje. Noe stort. Noe avgjørende. Jesus hadde lovet å komme tilbake, og de trodde ham. De ventet på det. Lengtet etter det.

Les brevene i Det nye testamente. Forventningen gjennomsyrrer alt. «Vi som lever og blir igjen til Herren kommer.» «Ennå en kort, kort stund, så kommer han som skal komme.» «Våk, for dere vet ikke hvilken dag deres Herre kommer.»

De trodde det kunne skje når som helst. I morgen. I dag.

Men vi?

Når hørte du sist noen si at de lengtet etter Jesu gjenkomst?

Når ba du sist «kom, Herre Jesus» – og mente det?

Når levde du sist som om noe avgjørende sto for døren?

For de fleste av oss er svaret: Aldri. Eller i hvert fall: Lenge siden.

Vi har sluttet å vente.

Det skjedde ikke over natten.

Det var ingen som bestemte seg for å gi opp håpet. Ingen som tok et bevisst valg om å slutte å forvente. Det bare – skjedde. Gradvis. Umerkelig.

Generasjon etter generasjon kom og gikk. Jesus kom ikke tilbake. Og et sted på veien senket vi forventningene.

Først litt. Så mer. Til slutt forsvant de nesten helt.

Nå har vi lært å snakke annerledes.

«Guds rike er midt iblant dere,» sier vi. Og det er sant. Jesus sa det selv.

«Evigheten begynner her,» sier vi. Og det er noe i det.

«Det viktigste er å gjøre godt i denne verden,» sier vi. Og hvem kan argumentere mot det?

Men merk hva som har skjedd: Vi har gjort troen til et nå-prosjekt. En måte å leve på her. En etikk, en livsholdning, en måte å være i verden på.

Alt sammen godt. Men uten horisont.

Det er et ord for det vi har mistet: *Eskatologi*.

Et teologisk ord. Et ord som betyr «læren om de siste ting». Jesu gjenkomst. Oppstandelsen. Dommen. Den nye himmel og den nye jord.

En gang var dette hjerteslaget i kristen tro. Det pulset gjennom alt. Gudstjenester og bønner og hverdagsliv – alt var farget av forventningen om det som skulle komme.

Nå er eskatologien blitt en parentes. Et appendiks. Noe vi nevner i forbifarten, hvis vi nevner det i det hele tatt. Noe for spesielt interesserte. Noe som ikke angår vanlig tro og vanlig liv.

En teolog sa det rett ut:

«Eskatologien er ikke lenger relevant. Det som teller er hvordan vi lever nå. Jesus kommer ikke tilbake – det var en forestilling som hørte til en annen tid.»

Han sa det uten å nøle. Som om det var åpenbart. Som om alle tenkte det, men få torde si det.

Og kanskje hadde han rett i det siste. Kanskje er det mange som tenker det. Kanskje er det blitt den uuttalte forståelsen: Vi venter ikke egentlig på noe. Vi bare lever.

Men hva skjer med en tro som har mistet fremtiden?

Tenk på det. En tro som bare handler om nåtiden. Om hvordan vi lever her. Om etikk og fellesskap og mening – alt sammen viktige ting, men uten noe som ligger forut.

Hva driver en slik tro? Hva gir den retning? Hva skiller den fra en hvilken som helst annen livsanskuelse som handler om å leve godt?

Paulus stilte spørsmålet for to tusen år siden:

«Hvis vi bare for dette livet har satt vårt håp til Kristus, er vi de ynkeligste av alle mennesker.»

Det er en merkelig setning. Nesten sjokkerende.

Paulus sier ikke at dette livet er uviktig. Han sier at kristen tro som *bare* handler om dette livet, er noe som gjør oss ynkelige.

Hvorfor? Fordi det betyr at vi har gitt opp alt det andre. Oppstandelsen. Gjenskapelsen. Seieren over døden. Det nye livet som kommer.

Hvis alt dette bare er drøm – hvis det bare er dette livet som teller – da har vi mistet det meste av det kristendommen lover.

«Men er ikke det gammeldags?» spør noen. «Er ikke fokuset på 'himmelen etterpå' noe som hører fortiden til? Noe som gjorde folk passive og uengasjerte?»

Det er en vanlig innvending. Vi kommer tilbake til den senere.

Men la meg bare si dette nå: De første kristne, som ventet mest intenst på Jesu gjenkomst, var alt annet enn passive. De forandret verden. De trosset keisere og imperier. De ga livene sine.

Det var ikke *til tross for* at de ventet. Det var *fordi* de ventet.

Noe har gått tapt.

Ikke bare en teologisk idé. Ikke bare et dogme om «de siste ting». Men noe som formet hvordan de første kristne levde. Noe som ga dem kraft og retning og mot.

Vi har mistet horisonten.

Tenk på forskjellen mellom å gå uten mål og å gå mot noe.

Begge kan se like ut utenfra. Begge beveger seg. Begge tar skritt.

Men den ene vandrer. Den andre går et sted.

Kristen tro var aldri ment å være vandring uten mål. Den var alltid en reise *mot* noe. Mot oppstandelsen. Mot gjenskapelsen. Mot møtet med ham som lovet å komme tilbake.

Når vi mister dette, mister vi ikke bare en idé om fremtiden. Vi mister noe som former nåtiden.

For hvordan du lever nå, avhenger av hva du venter på.

Det skjer noe med troen når forventningen forsvinner.

Den føles flatere. Mindre. Som om den har mistet en dimensjon.

Alt det viktige er der fortsatt. Bønn. Bibel. Fellesskap. Tjeneste. Etikk.

Men forventningen er borte. Den dirringen av at noe stort ligger forut. Den tilliten til at det kommer noe mer. At dette ikke er alt.

En tro uten horisont.

«Det viktigste er her og nå.»

Er det det?

Hva om nåtiden får sin betydning fra fremtiden? Hva om det som ligger foran oss, forandrer hvordan vi lever nå?

Hva om en tro uten fremtid er en tro uten kraft?

Det er her vi må begynne.

Ikke med svar. Ikke med dogmer om endetiden. Ikke med spekulasjoner om når og hvordan.

Men med et spørsmål:

Hva mistet vi da vi sluttet å vente?

For det er noe som mangler.

Noe som de første kristne hadde, og som vi har mistet. Noe som bar dem gjennom forfølgelse og død. Noe som ga dem mot til å leve annerledes.

Det var ikke bare tro på Gud. Det var forventning om at han kommer.

«Maranata,» ba de.

Kom, Herre.

Når ba du det sist?

Og mente det?

Kapittel 2: Nå-kristendommen

«Himmelen begynner på jorden.»

Setningen sies i prekenes og bøkene. I samtaler om hva kristen tro egentlig handler om. I forsøk på å gjøre troen relevant, jordnær, tilgjengelig.

Den høres så riktig ut. Så varm. Så engasjert.

For det er jo noe i det. Jesus lærte oss å be «komme ditt rike» – og riket bryter inn allerede nå. Guds vilje kan skje på jorden som i himmelen. Evigheten kaster skygger inn i tiden.

Men spørsmålet er ikke om himmelen begynner på jorden. Spørsmålet er om den også *fortsetter* et annet sted.

Det har vokst frem en måte å snakke om tro på. En måte som høres from ut, men som mangler noe vesentlig.

Kall det nå-kristendom.

Det er en kristendom som har flyttet hele tyngdepunktet til nåtiden. Som snakker om Guds rike her og nå, men sjelden om riket som kommer. Som handler om å forandre verden, men ikke om verden som skal fornyes.

Det er en kristendom uten horisont.

Du kjenner igjen språket.

«Det viktigste er å elske hverandre her og nå.»

«Evigheten er ikke et sted – det er en kvalitet ved livet.»

«Himmelen er der Guds vilje skjer.»

«Vi bygger Guds rike gjennom rettferdighet og omsorg.»

Alt sammen sant. På en måte. Men merk hva som mangler: Fremtiden. Det som kommer. Det vi venter på.

Nå-kristendommen er ikke ateisme. Den benekter ikke Gud. Den benekter ikke Jesus.

Men den har gjort noe annet. Den har gjort evigheten til en metafor. Himmelen til et bilde på det gode livet her. Oppstandelsen til et symbol på nye begynnelse.

Alt det konkrete – Jesu gjenkomst, legemets oppstandelse, den nye skapningen – er blitt omtolket. Åndeliggjort. Flyttet fra fremtiden til nåtiden.

En begravelse. Presten snakker vakkert. Om livet som var levd. Om kjærligheten som består. Om hvordan den avdøde lever videre i minnene våre.

Men da hun kommer til håpet – til det som ligger forut – blir ordene vage. Abstrakte. Noe om «å hvile i Guds kjærlighet». Noe om «å gå inn i det evige».

Etterpå spør noen: «Tror kirken fortsatt på oppstandelsen? Eller er det bare fine ord?»

Hva skulle man svare? For ordene var der. Men innholdet virket borte.

Det er noe som har skjedd med språket vårt om evigheten.

Vi snakker fortsatt om håp. Men det er blitt et diffust håp. Et håp som ikke handler om noe konkret. Et håp som egentlig bare er en følelse av at ting ordner seg.

Vi sier «evig liv». Men vi mener livskvalitet. Mening. Dybde.

Vi sier «oppstandelse». Men vi mener nye muligheter. Å reise seg igjen. Å begynne på nytt.

Vi har beholdt ordene. Men vi har tømt dem for innhold.

Hvorfor skjedde dette?

Delvis fordi vi ble flaue.

Snakk om himmelen høres gammeldags ut. Naivt. Som noe for barn og enkle sjeler. Moderne mennesker tror ikke på slike ting.

Så vi lærte oss å snakke annerledes. Å oversette. Å gjøre evigheten akseptabel ved å gjøre den til noe annet.

Delvis fordi vi ble engasjerte.

Verden har store problemer. Urettferdighet. Fattigdom. Klimakrise. Hvem har tid til å tenke på himmelen når jorden brenner?

«Vi trenger en tro som forandrer verden,» sa vi. «Ikke en tro som drømmer om en annen.»

Det høres så riktig ut. Så ansvarlig.

Men er det det?

Her er det merkelige: De som drømte mest om himmelen, forandret ofte verden mest.

Tenk på de første kristne. De levde i intens forventning om Jesu gjenkomst. Og de snudde Romerriket på hodet.

Tenk på abolisjonistene som kjempet mot slaveriet. Mange av dem var drevet av en glødende tro på Guds fremtidige dom – og det ga dem mot til å trosse nåtidens urettferdighet.

Tenk på borgerrettighetsbevegelsen. «We shall overcome» var ikke bare en sang om sosial forandring. Det var en sang om håp – om en fremtid der rettferdigheten seiret.

Det er som om håpet om fremtiden ga kraft til å forandre nåtiden.

Ikke til tross for at de så fremover. Men nettopp fordi de gjorde det.

For når du vet hvordan historien ender, kan du leve annerledes nå. Du trenger ikke klamre deg til det du har. Du trenger ikke frykte dem som truer. Du vet at noe større kommer.

Men nå-kristendommen har mistet dette.

Den har bare nåtiden. Bare denne verden. Bare det vi kan se og ta på og forandre selv.

Og merkelig nok gjør det oss svakere, ikke sterkere. For nå hviler alt på oss. På våre anstrengelser. På vår evne til å fikse verden.

Det er et tungt ansvar. Et ansvar ingen kan bære.

Historien er gjenkjennelig: En ung aktivist som har vokst opp i kirken.

«Jeg brenner for rettferdighet,» sier hun. «For klima og flyktninger og alt det andre. Men jeg er så sliten. Så utmattet. Noen ganger lurer jeg på om det nytter.»

«Hva gir deg håp?»

Hun tenker lenge. «Jeg vet ikke. Jeg tror ikke på himmelen, hvis det er det du mener. Jeg tror vi må fikse verden selv.»

Og der er det. Byrden av en tro uten fremtid. Alt hviler på oss. Det finnes ingen hjelp utenfra. Ingen seier som kommer. Bare vår egen innsats, som aldri er nok.

Nå-kristendommen lover engasjement, men leverer utmattelse.

For uten håpet om at Gud til slutt vil gjøre alt nytt, blir kampen vår sisyfosk. Vi ruller steinen opp bakken, igjen og igjen, vel vitende om at den vil rulle ned igjen.

Det er modig. Det er heroisk, kanskje.

Men det er ikke kristendom. Ikke den kristendommen de første kristne kjente.

De første kristne visste at de ikke kunne frelse verden.

De visste at urettferdigheten var for stor. At ondskapen var for mektig. At ingen menneskelig innsats kunne rette opp alt.

Men de ga ikke opp. For de ventet på en som kunne.

«Se, jeg gjør alle ting nye,» hadde Gud lovet. Ikke: «Dere skal gjøre alle ting nye.» Men: «Jeg gjør det.»

Det var ikke passivitet. Det var befrielse. Befrielse fra den umulige byrden av å frelse verden selv.

Det er forskjell på å si «vi må gjøre alt» og «vi gjør det vi kan, mens vi venter på ham som gjør resten».

Det første er en byrde. Det andre er frihet.

Det første er nå-kristendom. Det andre er kristen tro.

«Men er ikke fokus på himmelen bare en unnskyldning for å ikke gjøre noe her?» spør noen.

Det kan det være. Feilbrukt, blir alt farlig.

Men historien viser det motsatte. De som hadde det sterkeste håpet, gjorde ofte mest.

Wilberforce, som kjempet mot slaveriet i femti år, drevet av troen på at Gud ville dømme rettferdig.

Bonhoeffer, som sto imot nazismen til det kostet livet, styrket av vissheten om oppstandelsen.

King, som drømte drømmen, nærmet av salmene om Guds kommende rike.

Håpet om fremtiden gjør oss ikke passive. Det gjør oss tålmodige. Det gjør oss utholdende. Det gjør oss i stand til å fortsette når alt ser mørkt ut.

For vi vet at kampen ikke hviler på oss alene. Vi vet at seieren kommer, uansett om vi ser den eller ikke.

Det er ikke eskapisme. Det er utholdenhet.

Nå-kristendommen har enda et problem: Døden.

For hva sier du til den døende, hvis himmelen bare er en metafor? Hva sier du ved graven, hvis oppstandelsen bare betyr nye muligheter?

«Du lever videre i minnene våre»?

«Din ånd er en del av universet»?

Det er fine ord. Men de bærer ikke. Ikke i møte med dødens virkelighet.

De første kristne hadde noe annet å si.

«Død, hvor er din brodd?» skrev Paulus. Ikke fordi døden ikke var virkelig. Men fordi oppstandelsen var virkeligere.

«Salige er de døde som dør i Herren,» skrev Johannes. Ikke fordi døden var god. Men fordi noe bedre ventet.

De så døden i øynene. Og de så forbi den. Til noe konkret. Noe de ventet på.

Det er her nå-kristendommen svikter mest.

Den har ingen svar på døden. Ikke egentlig. Bare vakre ord og vage håp.

Men kristen tro – den opprinnelige, den som de første kristne kjente – hadde et svar: Oppstandelsen. Legemets oppstandelse. Ikke sjelen som flyr til himmelen, men hele mennesket som reises opp til nytt liv.

Det er konkret. Det er fysisk. Det er håp du kan holde fast i når alt annet svikter.

«Himmelen begynner på jorden.»

Ja. Det gjør den.

Men den slutter ikke der.

Det er dette nå-kristendommen har glemt. At himmelen er mer enn en metafor. At oppstandelsen er mer enn et symbol. At Jesu gjenkomst er mer enn et bilde.

At vi venter på noe virkelig. Noe konkret. Noe som kommer.

En tro som bare handler om nåtiden, har mistet horisonten.

Den kan inspirere til gode gjerninger. Den kan skape fellesskap. Den kan gi mening i hverdagen.

Men den kan ikke bære gjennom døden. Den kan ikke gi håp når alt ser umulig ut. Den kan ikke svare på spørsmålet: Hva kommer?

For svaret den gir er: Ingenting. Bare dette. Bare nå.

Men de første kristne hadde et annet svar.

De sa: Han kommer. Han gjør alle ting nye. Døden er beseiret. Og vi skal se det.

Det var ikke drøm. Det var ikke projeksjon. Det var tro på en Gud som handler. Som kommer. Som fullfører.

Nå-kristendommen har gjort troen lettere å forsvare.

Den har fjernet det som støter. Det som virker naivt. Det som moderne mennesker ikke kan tro.

Men i prosessen har den fjernet det som bærer. Det som gir kraft. Det som gjør kristen tro til noe annet enn en livsfilosofi.

Spørsmålet er ikke om vi skal engasjere oss i verden. Selvfølgelig skal vi det.

Spørsmålet er om vi har noe å håpe på utover vår egen innsats.

Spørsmålet er om det kommer noe mer.

«Himmelen begynner på jorden.»

Men fortsetter den?

Det er spørsmålet nå-kristendommen ikke kan svare på.

Og det er spørsmålet som forandrer alt.

Kapittel 3: Evigheten som parentes

«Og så er det jo evigheten også.»

Setningen kommer ofte til slutt. Etter at vi har snakket om det viktige. Etter troen som gir mening. Etter fellesskapet som bærer. Etter etikken som veileder.

Som en ettertanke. Et tillegg. En parentes.

Den høres from ut. Vi har jo ikke glemt evigheten. Vi nevner den. I forbifarten.

Men spørsmålet er ikke om vi nevner evigheten. Spørsmålet er hvilken plass den har.

En gang var evigheten horisonten.

Alt ble sett i lys av den. Hvordan du levde. Hva du prioriterte. Hvilke valg du tok.

«Hva gagner det et menneske om det vinner hele verden, men taper sin sjel?» spurte Jesus. Det var ikke retorikk. Det var et spørsmål som forutsatte at noe kom etterpå. At det fantes en vektskål der livet ble veid.

De kristne som gikk før oss, levde med evigheten som horisont. Den var ikke noe de tenkte på av og til. Den var rammen rundt alt.

Men nå?

Nå er evigheten blitt en parentes. Noe vi setter i klammer. Noe som kommer etter det egentlige.

Vi snakker om troen som gir mening i livet. (Og så er det jo evigheten også.)

Vi snakker om fellesskapet som bærer oss. (Og så er det jo evigheten også.)

Vi snakker om håpet som hjelper oss gjennom vanskelige tider. (Og så er det jo evigheten også.)

Parentesen er der. Men den forandrer ingenting.

Det skjer i konfirmanntimer.

De voksne snakker om hva det betyr å være kristen. Om kjærlighet og fellesskap og å gjøre godt. Om tro som gir mening og retning.

Til slutt spør en av konfirmantene: «Men hva med himmelen? Kommer vi dit når vi dør?»

Det blir stille et øyeblikk. Spørsmålet føles nesten malplassert. Som om konfirmanten ikke har forstått hva de snakker om.

«Jo, det er klart. Det tror vi på.»

Men alle hører hvor tamt det lyder. Som en ettertanke. En parentes.

Når ble evigheten pinlig?

Når begynte vi å føle at vi måtte unnskylde den? Tone den ned? Skyve den til side?

Jeg tror det skjedde gradvis. Først ble evigheten fjern – noe vi ikke helt forstod. Så ble den privat – noe vi holdt for oss selv. Til slutt ble den pinlig – noe vi nølte med å snakke om.

For evigheten passer ikke inn i moderne liv. Den passer ikke inn i en verden som handler om her og nå, om det målbare og håndgripelige.

Så vi gjemte den. I en parentes.

Men hva skjer når evigheten blir en parentes?

Tenk på det. Hvis evigheten er en ettertanke – noe som kommer etter det egentlige – hva er da det egentlige?

Dette livet. Bare dette. Det vi ser og tar på og lever nå.

Og hvis dette livet er det egentlige, forandrer det alt.

Det forandrer hvordan vi ser på lidelse.

Hvis dette livet er alt, er lidelsen meningsløs. Det finnes ingen trøst utover det vi kan gjøre her og nå. Ingen rettferdighet som kommer. Ingen tørking av tårer.

De første kristne kunne bære lidelse fordi de visste at den var midlertidig. «Våre trengsler er lette og kortvarige,» skrev Paulus. Ikke fordi lidelsen ikke var virkelig. Men fordi den ble veid mot «en evig fylde av herlighet».

Uten evigheten er lidelsen tung og uendelig. Det finnes ingenting å veie den mot.

Det forandrer hvordan vi ser på urettferdighet.

Hvis dette livet er alt, går undertrykkere fri. De mektige vinner. De som lider under urett, får aldri oppreisning.

Men de første kristne visste om en dom. En dag da alt skal komme for lyset. Da de siste skal bli de første. Da rettferdigheten skal seire.

Det var ikke hevnlyst. Det var håp. Håp for de undertrykte. Håp om at urett ikke får siste ord.

Uten evigheten er urettferdigheten endelig. Det du opplever her, er det du får.

Det forandrer hvordan vi ser på døden.

Hvis dette livet er alt, er døden slutten. Punktum. Ferdig.

Alt det du var, alt det du elsket, alt det du håpet på – borte. Bare minner som blekner. Til slutt ingenting.

De første kristne kunne se døden i øynene fordi de så noe på den andre siden. Oppstandelsen. Det nye livet. Gjensynet.

Uten evigheten er døden bare et mørke vi faller inn i.

En eldre mann som vet at han skal dø.

«Jeg er ikke redd,» sier han. «Ikke egentlig. For jeg vet at det kommer noe mer.»

«Hva tror du kommer?»

Han smiler. «Jeg vet ikke detaljene. Men jeg vet at Jesus er der. Og det er nok.»

Det er ikke en parentes. Det er horisonten han går mot. Det er det som bærer ham.

Men hva sier vi til dem som dør, hvis evigheten bare er en parentes?

«Du lever videre i hjertet vårt.»

«Minnene dør aldri.»

«Du blir en del av noe større.»

Fine ord. Men de bærer ikke vekten av døden. De er for tynne. For vage.

For de sier egentlig: Du forsvinner. Men vi skal prøve å huske deg.

De første kristne sa noe annet.

De sa: Du skal stå opp. Legemet ditt skal reises opp. Du skal se ansiktet til ham som elsker deg.

Det er ikke en parentes. Det er løftet alt hviler på.

Hvorfor har vi gjort evigheten til en parentes?

Kanskje fordi vi ikke tør tro på den. Virkelig tro. Med alt det innebærer.

For hvis evigheten er virkelig – ikke en parentes, men horisonten – da forandrer det hvordan vi lever. Da kan vi ikke bare fortsette som før. Da må vi spørre: Hva betyr dette for meg? For valgene mine? For livet mitt?

Det er lettere å holde evigheten på avstand. I en parentes der den ikke forstyrrer.

Kanskje er vi redde for å virke naive.

Hvem tror på himmelen i dag? Er ikke det for barn og gamle? For de som ikke tåler virkeligheten?

Så vi toner den ned. Gjør den til metafor. Snakker om den i gåseøyne.

Vi vil gjerne tro. Men ikke så mye at det blir pinlig.

Kanskje vet vi ikke hva vi tror lenger.

Himmelen virker så fjern. Så uklar. Bildene vi har – skyer og harper og evig sang – føles fremmede.

Så vi trekker oss tilbake. Sier at vi ikke vet. At det viktigste er her og nå. At evigheten får ta vare på seg selv.

Men i prosessen mister vi noe. Noe viktig.

Det er sant at vi ikke vet alle detaljene.

Bibelen gir oss glimt, ikke kart. Bilder, ikke fotografier. Vi vet ikke nøyaktig hvordan det blir.

Men vi vet hvem som er der.

«I min Fars hus er det mange rom,» sa Jesus. «Jeg går for å gjøre i stand et sted for dere.»

Ikke: «Det finnes kanskje noe etterpå.» Men: «Jeg går for å gjøre i stand et sted.»

Det er personlig. Konkret. Han forbereder noe. For deg.

Det er forskjell på uvitenhet om detaljene og uvitenhet om selve saken.

Vi vet kanskje ikke hvordan himmelen ser ut. Men vi vet at den finnes. Vi vet at Jesus er der. Vi vet at vi skal se Ham.

Det er ikke en parentes. Det er poenget.

Tenk på hvordan de første kristne snakket om det.

«Vårt hjemland er i himmelen,» skrev Paulus. Ikke: «Vi har kanskje et hjemland et sted.» Men: «Der er vi hjemme.»

«Vi er fremmede og utlendinger på jorden,» skrev Hebreerbrevets forfatter. De så dette livet som midlertidig. Ikke uviktig, men midlertidig. På vei mot noe.

Evigheten var ikke en parentes for dem. Den var målet. Alt her var forberedelse.

Hva ville det bety å ta evigheten ut av parentesene?

Ikke å flykte fra verden. Ikke å gi opp ansvaret her og nå. Ikke å bli passive drømmere.

Men å se dette livet i lys av det som kommer. Å vite at det vi gjør her, har evig betydning. Å leve som fremmede på vei mot et hjemland.

Det ville forandre hvordan vi prioriterer.

For plutselig er ikke spørsmålet bare: Hva gir meg et godt liv? Men: Hva består? Hva bærer? Hva har verdi i evighetens lys?

Det er et farlig spørsmål. Det truer våre komfortable liv. Våre trygge prioriteringer.

Kanskje er det derfor vi foretrekker parentesene.

Det ville forandre hvordan vi ser på hverandre.

For hvis hvert menneske er skapt for evigheten – hvis hver person du møter har en udødelig sjel – da er ingen møter tilfeldige. Da har hvert menneske uendelig verdi.

C.S. Lewis sa det slik: «Du har aldri møtt et vanlig menneske.» Alle du møter, er enten på vei mot evig herlighet eller evig fortapelse.

Det er et syn som forandrer hvordan du behandler andre.

Det ville forandre hvordan vi møter døden.

Ikke lenger som slutten, men som porten. Ikke lenger som mørke, men som overgang.

«Å leve er Kristus, å dø er en vinning,» skrev Paulus. Hvem av oss kan si det i dag?

Vi kan si det hvis evigheten er virkelig. Hvis det som venter, er bedre enn det vi har her.

Men vi kan ikke si det hvis evigheten bare er en parentes.

«Og så er det jo evigheten også.»

Nei. Evigheten er ikke «også».

Evigheten er horisonten som gir livet retning. Målet som gjør reisen meningsfull. Løftet som bærer gjennom alt.

Vi har gjort evigheten til en parentes.

Men den var aldri ment å være det.

Den var ment å være poenget.

Og kanskje er det på tide å ta den ut av parentesene igjen.

Ikke for å flykte fra verden. Men for å leve i verden med et annet perspektiv.

Ikke for å drømme oss bort. Men for å drømme oss frem.

Mot ham som venter.

Kapittel 4: Han kommer igjen

«Han skal komme igjen for å dømme levende og døde.»

Vi sier det hver søndag. I trosbekjennelsen, sammen med menigheten. Ordene er så kjente at vi nesten ikke hører dem lenger.

De høres så selvfølgelige ut. Så rituelle. Så automatiske.

Men stopp opp et øyeblikk. Hva er det vi egentlig sier?

Vi sier at Jesus – han som levde for to tusen år siden, som døde og sto opp – skal komme tilbake. Fysisk. Synlig. Til denne verden.

Tror vi det?

Det er lett å bekjenne det. Det er vanskeligere å mene det.

For å mene det betyr å leve med en forventning. En forventning om at noe skal skje. At noen kommer.

Ikke en vag følelse av at «alt ordner seg». Ikke en abstrakt tro på at «Gud har kontroll». Men en konkret forventning: Han kommer tilbake.

Det kan slå ned midt i gudstjenesten.

Menigheten har nettopp sagt trosbekjennelsen. «Han skal komme igjen for å dømme levende og døde.»

Og plutselig treffer spørsmålet: Mener vi dette? Tror vi at Jesus faktisk kommer tilbake? At det en dag vil skje noe – synlig, konkret, verdensomveltende?

Eller er det bare ord vi sier fordi vi alltid har sagt dem?

For de første kristne var dette ikke abstrakt.

De ventet. Bokstavelig. De levde med forventningen om at Jesus kunne komme tilbake når som helst.

«Våk, for dere vet ikke hvilken dag deres Herre kommer,» hadde han sagt. Og de våket. De levde i beredskap.

Les brevene deres. Forventningen gjennomsyrrer alt. De skrev ikke for fjerne generasjoner. De skrev for mennesker som ventet.

Paulus måtte til og med roe ned noen menigheter.

I Tessalonika hadde enkelte sluttet å arbeide. Hvorfor jobbe når Jesus kommer snart? Hvorfor planlegge for fremtiden?

Paulus korrigerer dem. Ikke fordi forventningen var feil. Men fordi den hadde fått et feilaktig uttrykk. Poenget er: De forventet. Så sterkt at det påvirket livene deres.

Gjør vi det?

Det er noe merkelig med hvordan vi forholder oss til gjenkomsten i dag.

Vi bekjenner den. Vi synger om den, noen ganger. Vi leser tekstene om den.

Men vi lever ikke som om vi venter på den.

Vi planlegger livene våre som om Jesus ikke kommer tilbake. Vi tenker på karriere og pensjon og fremtiden – uten at gjenkomsten er med i regnestykket.

Det er ikke galt å planlegge. Men det er underlig at forventningen er så fraværende.

Hva har skjedd?

Delvis er det tiden som har gått.

To tusen år. Generasjon etter generasjon har ventet, og han har ikke kommet. Er det rart at forventningen har bleknet?

«Hvor er det blitt av løftet om hans gjenkomst?» spurte spotterne allerede i Peters tid. «For helt fra fedrene døde, har alt fortsatt som det var fra skapelsen av.»

Det er et gammelt spørsmål. Og det føles mer presserende jo lenger tiden går.

Delvis er det at gjenkomsten virker – ja, hva skal vi kalle det? – merkelig.

Jesus som kommer tilbake på skyene. Basunstøt. Dom. Verdens ende.

Det høres ut som science fiction. Eller som noe fra en annen tid, en annen virkelighet.

Vi vet ikke helt hva vi skal gjøre med bildene. Så vi legger dem til side.

Delvis har vi lært å tolke annerledes.

«Gjenkomsten handler om Guds nærvær i historien,» sier noen. «Om at Kristus kommer til oss igjen og igjen, i nattverden, i de fattige, i hverandre.»

Det er ikke feil. Kristus er nær. Han kommer til oss på mange måter.

Men er det alt? Eller venter vi også på noe mer? Noe endelig?

Jesus selv var ikke uklar.

«Da skal Menneskesønnens tegn vise seg på himmelen, og alle jordens folk skal bryte ut i klagerop, og de skal se Menneskesønnen komme på himmelens skyer med stor makt og herlighet.»

Det er ikke metafor. Det er løfte.

«Når Menneskesønnen kommer i sin herlighet, og alle englene med ham, da skal han sitte på sin trone i herlighet.»

Det er ikke symbol. Det er forventning.

Apostlene forstod det konkret.

Da Jesus ble tatt opp til himmelen, sto disiplene og stirret oppover. To menn i hvite klær sa: «Denne Jesus som ble tatt opp fra dere til himmelen, han skal komme igjen på samme måte som dere har sett ham fare opp til himmelen.»

På samme måte. Synlig. Konkret. Virkelig.

Det er dette vi bekjenner. Hver søndag. Med ordene fra oldkirken.

Ikke at Jesus kommer til oss i nattverden – selv om han gjør det.

Ikke at Jesus møter oss i de fattige – selv om han gjør det.

Men at han selv skal komme. I egen person. For å fullføre det han begynte.

Hvorfor er dette viktig?

Fordi det forandrer alt.

Hvis Jesus kommer tilbake, er historien på vei et sted.

Den er ikke en endeløs syklus. Ikke et kaos uten mål. Men en fortelling som beveger seg mot et klimaks.

Alt det vonde vi ser – urettferdigheten, lidelsen, ondskaperen – er ikke siste ord. Det kommer en dag da det skal gjøres opp.

Hvis Jesus kommer tilbake, vil sannheten seire.

Alt det skjulte skal fram i lyset. All løgn skal avsløres. Alle masker skal falle.

Det er skremmende, på en måte. Men det er også befriende. For det betyr at sannheten ikke kan undertrykkes for alltid.

Hvis Jesus kommer tilbake, vil rettferdigheten vinne.

Undertrykkerne vil stå til ansvar. Ofrene vil få oppreisning. Det som er galt, skal rettes opp.

Ikke av oss. Ikke av våre utilstrekkelige rettssystemer. Men av ham som ser alt og dømmer rett.

«For å dømme levende og døde.»

Det er alvorlige ord. Vi liker dem kanskje ikke.

Dommen høres hard ut. Skremmende. Vi foretrekker en snillere Gud.

Men tenk på hva det betyr for dem som har lidd. For ofrene for overgrep. For de undertrykte. For dem som aldri fikk rettferdighet her.

For dem er dommen godt nytt. Det betyr at ondskapen ikke går fri. At noen ser. At noen bryr seg nok til å gjøre noe med det.

Dommen er ikke Guds hevn. Den er Guds rettferdighet.

Og en Gud uten rettferdighet er ikke en Gud å stole på.

Men gjenkomsten handler ikke bare om dom. Den handler om gjenforening.

«Jeg skal komme tilbake og ta dere til meg,» sa Jesus. «For at dere skal være der jeg er.»

Det er kjærlighet. Lengsel. En brudgom som kommer for å hente sin brud.

De første kristne levde med begge sider.

De visste at dommen kom. Og de frydet seg over det – fordi de visste at rettferdigheten kom med den.

De visste at Jesus kom tilbake. Og de lengtet etter det – fordi de elsket ham og ville se ham.

«Kom, Herre Jesus,» ba de. Ikke av frykt. Av lengsel.

Når ba du sist den bønne?

«Kom, Herre Jesus.»

Ikke som en frase. Ikke som en avslutning på en andakt. Men som et ekte ønske.

For mange av oss ville den bønne føles fremmed. Vi er ikke sikre på at vi vil at han skal komme. Ikke ennå. Ikke nå.

Vi har ting å gjøre. Liv å leve. Planer å fullføre.

Kanskje er det her problemet ligger.

Ikke i at vi ikke tror på gjenkomsten. Men i at vi ikke ønsker den.

Vi har det for godt her. Vi er for komfortable. Gjenkomsten ville forstyrre.

De første kristne hadde det ikke godt.

De var forfulgt, marginaliserte, fattige. For dem var gjenkomsten befrielse. Endelig slutt på lidelsen. Endelig rettferdighet.

Vi har det annerledes. Vi har bygget oss gode liv. Og gjenkomsten truer med å avbryte dem.

Men kanskje er det nettopp derfor vi trenger å gjenoppdage forventningen.

Ikke fordi vi skal ønske oss vekk fra verden. Men fordi forventningen forandrer hvordan vi lever i verden.

Den minner oss om at dette ikke er alt. At vi ikke skal klamre oss til det vi har. At noe større kommer.

Jesus fortalte lignelser om dette.

Om brudepikene som ventet på brudgommen. Noen var klare. Andre var ikke.

Om tjenerne som fikk ansvar mens herren var borte. Noen forvaltet trofast. Andre gjorde ikke.

Om sauene og geitene som ble skilt ved dommen. Noen hadde tjent ham i de fattige. Andre hadde ikke sett ham.

Alle lignelsene har samme poeng: Vær klar. Han kommer.

Ikke: «Han kommer kanskje.» Han kommer.

Ikke: «Han kommer en gang i en fjern fremtid.» Han kommer – og du vet ikke når.

Det er en merkelig balanse Jesus kaller oss til.

Lev som om han kan komme i dag. Planlegg som om han kanskje ikke kommer på lenge.

Vær beredt. Men ikke vær passiv.

Vent. Men ikke slutt å arbeide.

De første kristne fant denne balansen.

De levde i intens forventning – og de bygget menigheter, tok seg av fattige, evangeliserte, skrev brev.

Forventningen gjorde dem ikke passive. Den gjorde dem fokuserte.

For de visste at det de gjorde, hadde evig betydning. At herren kom tilbake og ville spørre: Hva gjorde du med det jeg ga deg?

«Han skal komme igjen for å dømme levende og døde.»

Det er ikke en frase. Det er en forventning.

Det er ikke en parentes. Det er horisonten.

Og spørsmålet til oss er det samme som Jesus stilte:

Når Menneskesønnen kommer, vil han finne troen på jorden?

Vil han finne mennesker som ventet?

Eller vil han finne mennesker som hadde glemt at han kom?

«Kom, Herre Jesus.»

Det var urmenigheetens bønn. Deres rop. Deres lengsel.

Kanskje er det på tide å lære den igjen.

Ikke som frase.

Men som forventning.

Kapittel 5: Legemets oppstandelse

«Jeg tror på legemets oppstandelse og det evige liv.»

Slik slutter trosbekjennelsen. De siste ordene. Klimakset. Det hele munner ut i.

Vi sier det hver søndag. Men hva mener vi?

Mener vi at sjelen vår skal leve videre? At noe av oss overlever døden?

Eller mener vi noe mer? Noe merkelig? Noe konkret?

Det er en setning som har forstyrret meg lenge.

«Sjelen hans er i himmelen nå.»

Vi sier det i begravelser. Ved dødsleier. I trøst til de sørgende.

Det er ment godt. Og det er noe sant i det. De som dør i troen, er hos Herren.

Men det er ikke hele sannheten. Det er bare halvparten.

For kristendommen tror ikke egentlig på «sjelen til himmelen».

Ikke som det endelige. Ikke som målet.

Kristendommen tror på legemets oppstandelse. Kroppens oppstandelse. Hele menneskets oppstandelse.

Det er noe helt annet.

La meg forklare.

Mange religioner og filosofier tror på sjelens udødelighet. Kroppen dør, sjelen lever videre. Materien er midlertidig, ånden er evig.

Det er en vakker tanke. Og den er ikke helt feil.

Men det er ikke kristen tro. Ikke egentlig.

Kristen tro sier noe mer radikalt.

Den sier at kroppen også skal reises opp. At materien har verdi. At det fysiske ikke bare er et midlertidig fengsel for sjelen.

Gud skapte mennesket som kropp og sjel i enhet. Og han skal gjenopprette den enheten.

Paulus var klar på dette.

Da noen i Korint begynte å tvile på oppstandelsen, ble han nesten sint.

«Men nå vil noen spørre: Hvordan står de døde opp? Hva slags kropp har de?»

Og så forklarer han. Ikke at sjelen lever videre mens kroppen råtner. Men at det såes en fysisk kropp og reises opp en åndelig kropp.

Merk ordene: Åndelig *kropp*. Ikke bare ånd. Kropp.

Noe fysisk. Noe konkret. Men forvandlet. Herliggjort. Annerledes enn det vi kjenner nå.

Jesus viste oss hvordan det ser ut.

Etter oppstandelsen var han ikke et spøkelse. Ikke en ånd. Han hadde en kropp.

«Se på hendene og føttene mine. Det er meg. Ta på meg og se! En ånd har ikke kjøtt og bein, slik dere ser at jeg har.»

Han spiste fisk med disiplene. De kunne ta på ham. Han var virkelig.

Men han var også annerledes. Han kom gjennom lukkede dører. Han forsvant plutselig. Kroppen var den samme – og likevel forvandlet.

Det er dette vi venter på.

Ikke bare at sjelen skal «fly til himmelen». Men at vi skal reises opp som hele mennesker. Med kropper. Virkelige, fysiske – men forvandlede.

Hvorfor er dette viktig?

Fordi det sier noe om hva det betyr å være menneske.

Vi lever i en kultur som ser ned på kroppen.

Kroppen er et problem. Noe som skal fikses, optimaliseres, kontrolleres. Eller ignoreres. Det «egentlige» meg er noe inni – sjelen, sinnet, bevisstheten.

Denne tanken har gamle røtter. Gnostikerne i oldkirken mente at materien var ond, skapt av en lavere gud. Frelsen var å befri ånden fra materiens fengsel.

Kirken avviste dette. Skapelsen er god, sa de. Kroppen er god. Gud ble selv kjøtt og blod i Jesus.

Men gnostisismen har en tendens til å snike seg inn igjen.

Når vi snakker om «sjelen til himmelen» som det endelige målet, har vi egentlig blitt gnostikere. Vi har sagt at kroppen til slutt ikke betyr noe. At det åndelige er det som teller.

Legemets oppstandelse er kirkens protest mot dette.

Den sier: Kroppen betyr noe. Til evig tid.

Det forandrer hvordan vi ser på livet her og nå.

Hvis kroppen bare er et midlertidig fengsel, spiller det mindre rolle hva vi gjør med den. Hvordan vi behandler den. Hvordan vi bruker den.

Men hvis kroppen skal reises opp – hvis den har evig verdi – da betyr det noe.

Det forandrer hvordan vi ser på døden.

Døden er ikke befrielse fra kroppen. Døden er en fiende. Noe unaturlig. Noe Gud skal overvinne.

«Den siste fienden som blir tilintetgjort, er døden,» skrev Paulus.

Vi skal ikke flykte fra kroppen. Vi skal få den tilbake – forvandlet, herliggjort, udødelig.

Det forandrer hvordan vi ser på de døde.

De som har gått før oss, venter. De er hos Herren, ja. Men de venter på noe mer.

De venter på oppstandelsen. På den dagen da gravene åpnes. Da kroppene reises opp. Da de blir hele igjen.

Ved en grav. Kisten senkes ned. Presten sier: «Av jord er du kommet. Til jord skal du bli. Av jorden skal du igjen oppstå.»

Av jorden skal du igjen oppstå.

Det er i slike øyeblikk ordene treffer. Det er ikke poesi. Det er bekjennelse. Vi tror at denne kroppen – denne som legges i jorden – en dag skal reises opp.

Det høres umulig ut. Absurd, nesten.

Kroppen råtner. Blir til støv. Spres for alle vinder.

Hvordan kan den reises opp?

Paulus visste at spørsmålet kom.

«Du uforstandige menneske!» svarte han. «Det du sår, får ikke liv uten at det dør.»

Han brukte bildet av et frø. Frøet dør i jorden. Men det som vokser opp, er noe mer. Noe annerledes. Noe herligere.

Slik er det med oppstandelsen. Kroppen som legges i jorden er som frøet. Det som reises opp, er noe mer.

Vi vet ikke nøyaktig hvordan det skjer.

Vi vet ikke hvordan Gud samler det som er spredt. Hvordan Han gjenskaper det som er borte.

Men vi tror at Han kan. For Han skapte alt av ingenting. Å gjenskape fra støv er ikke vanskeligere.

Og vi har et forbilde.

Jesus sto opp. Med kroppen. Ikke som et spøkelse, men som et menneske av kjøtt og blod.

Graven var tom. Kroppen var borte. Fordi kroppen var reist opp.

Det er derfor den tomme graven er så viktig.

Den forteller oss at oppstandelsen er fysisk. Konkret. Virkelig.

Hvis sjelen bare hadde forlatt kroppen og fløyet til himmelen, ville kroppen fortsatt ligget der. Men graven var tom.

Jesus tok kroppen med seg. Forvandlet. Herliggjort. Men virkelig.

«Men hva slags kropp?» spør vi fortsatt.

Paulus svarer: En herlighets kropp. En uforgjengelig kropp. En kropp som ikke lenger er underlagt død og forfall.

Det «sjelelige» legeme blir reist opp som et åndelig legeme. Ikke mindre fysisk – men mer. Mer virkelig. Mer levende.

C.S. Lewis forsøkte å beskrive det.

Han sammenlignet våre nåværende kropper med skygger. Det som kommer, er det solide. Det virkelige.

Vi tror vi er virkelige nå. Men vi er bare forsmak. Et frø. Det som kommer, er blomsten.

Dette er håpet vi har mistet.

Vi har redusert evigheten til «sjelen i himmelen». Noe vagt og åndelig. Noe diffust.

Men det kristne håpet er mer konkret. Mer fysisk. Mer jordnært, på en paradoksalt måte.

Vi skal ikke flykte fra materien. Vi skal se materien forvandlet.

Det er håp for hele mennesket.

Ikke bare for sjelen. For kroppen også. For hele deg.

Du – med kroppen din, ansiktet ditt, hendene dine – du skal reises opp.

Det betyr at døden ikke får siste ord over kroppen din.

Sykdom, alderdom, forfall – alt det som bryter ned kroppen – er midlertidig.

Det kommer en dag da kroppen skal gjenopprettes. Ikke til det den var. Men til det den var ment å være.

For noen er dette det mest trøstende av alt.

For dem som lever med kronisk smerte. Som har kropper som svikter dem. Som kjenner forfallet i hvert ledd.

Dere skal få nye kropper. Ikke bare «fred i sjelen». Nye kropper.

For dem som har mistet noen.

Kroppen dere la i graven – den kroppen dere elsket, kjente, holdt rundt – den er ikke tapt for alltid.

Den skal reises opp. Dere skal kjenne dem igjen. Dere skal holde rundt dem igjen.

Dette er legemets oppstandelse.

Ikke en åndelig metafor. Ikke en vag udødelighet.

Men kroppen – din kropp – gjenreist. Forvandlet. Evig.

«Jeg tror på legemets oppstandelse.»

Når vi sier det, sier vi noe radikalt.

Vi sier at Gud bryr seg om kroppen. At materien har verdi. At det fysiske ikke er noe mindreverdig.

Vi sier at vi venter på noe konkret. Ikke bare en tilstand. Men en ny kropp i en ny verden.

Det er et håp du kan holde fast i.

Ikke abstrakt. Ikke diffust.

Men solid. Fysisk. Virkelig.

Som den oppstandne Jesus som sa: Ta på meg og se.

Kapittel 6: Den nye skapningen

«Og jeg så en ny himmel og en ny jord.»

Slik begynner det siste kapittelet i Bibelens store fortelling. Johannes på Patmos, forvist og alene, ser et syn av det som kommer.

Det høres så stort ut. Så fjernt. Så uvirkelig.

Men hva betyr det egentlig? Hva er det vi venter på?

La meg begynne med en vanlig misforståelse.

Mange tenker at det kristne håpet handler om å forlate jorden. Å flykte fra materien. Å komme «opp» til himmelen og la denne verden bak seg.

Jorden er syndig og ødelagt, tenker vi. Den skal brennes opp. Vi skal bort herfra.

Men det er ikke hva Bibelen sier.

Bibelen sier ikke at verden skal tilintetgjøres. Den sier at verden skal fornyes.

Ikke erstattes med noe helt annet. Men gjenskapt. Forvandlet. Gjort ny.

«Se, jeg gjør alle ting nye,» sier Gud i Johannes' syn. Ikke: «Se, jeg lager helt andre ting.» Men: «Jeg gjør alle ting *nye*.»

Det er en avgjørende forskjell.

Å kaste noe og lage noe nytt er én ting. Å ta noe ødelagt og gjenopprette det er noe annet.

Det kristne håpet er ikke at Gud gir opp skapelsen. Det er at han fullfører den.

Tenk på det slik.

Gud skapte verden og sa at den var god. Ikke bare brukbar. God.

Så kom synden og brøt ned. Skapningen ble «lagt under forgjengelighet», som Paulus sier. Ikke fordi den ville det selv, men fordi den ble trukket med i menneskets fall.

Men Paulus fortsetter: Skapningen «venter med lengsel» på å bli frigjort fra forgjengeligheten. Den venter på fornyelse.

Skapningen selv lengter.

Det er et merkelig bilde. Trærne, fjellene, havet – alt venter. Alt lengter etter befrielse.

Vi er ikke de eneste som venter. Hele verden venter med oss.

Og det som kommer, er ikke tilintetgjørelse. Det er fødsel.

Paulus bruker bildet av en fødende kvinne. Skapningen ligger i fødselsveer. Smertene er reelle. Men de peker mot noe – mot nytt liv som skal bryte fram.

Det er ikke slutten vi venter på. Det er begynnelsen.

Men hva er det som skal «fødes»? Hva er den nye skapningen?

Her må vi være ærlige: Vi vet ikke alle detaljene. Bibelen gir oss glimt, ikke kart.

Men glimtene er tydelige nok.

Johannes beskriver det han så.

En ny himmel og en ny jord. En by som kommer ned fra himmelen – det nye Jerusalem.

Og merk dette: «Se, Guds bolig er hos menneskene. Han skal bo hos dem.»

Gud kommer *ned*. Til jorden. Til oss.

Det kristne håpet er ikke at vi skal forlate jorden og dra til himmelen. Det er at himmelen skal komme til jorden. At Gud skal bo her. Hos oss.

Det snur opp ned på alt vi trodde.

Vi tenkte at målet var å komme bort. Men målet er at Gud skal komme hit.

Vi tenkte at jorden var midlertidig. Men jorden skal vare – fornyet, forvandlet.

Vi tenkte at materien skulle etterlates. Men materien skal gjennomsyres av Guds nærvær.

Det er derfor legemets oppstandelse hører sammen med den nye skapningen.

Vi får ikke bare nye kropper som flyter rundt i et åndelig ingenmannsland. Vi får nye kropper i en ny verden. Fysiske kropper på en fysisk jord.

Men en jord der døden er borte. Der tårene er tørket. Der forbannelsen er opphevet.

Johannes beskriver det slik:

«Han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne, og døden skal ikke være mer, heller ikke sorg eller skrik eller smerte. For det som før var, er borte.»

Ikke at vi skal glemme. Men at det vonde skal være *borte*. Fjernet. Ikke lenger virkelig.

Prøv å forestille deg det.

Ingen sykdom. Ingen krig. Ingen urettferdighet.

Ingen gravsteder. Ingen sykehus. Ingen fengsler.

Ikke fordi vi har lukket øynene for det vonde. Men fordi det vonde ikke finnes lenger.

Det høres for godt ut til å være sant.

Og kanskje er det derfor vi har sluttet å tro på det. Det virker som ønskedrøm. Som eventyr.

Men det er løfte. Fra Ham som ikke lyver.

Og det er ikke bare fravær av det vonde. Det er nærvær av det gode.

«Guds bolig er hos menneskene.»

Vi skal se Hans ansikt. Vi skal leve i Hans nærvær. Ikke som gjester, men som hjemme.

Det er dette som er «himmelen», egentlig.

Ikke et sted langt borte. Ikke en sky vi sitter på.

Men å være hos Gud. Ansikt til ansikt. Uten noe som skiller.

Og det skal skje her. På jorden. I fornyede kropper, i en fornyet verden.

C.S. Lewis kalte denne verden for «skyggelandene». Virkelige nok, på sin måte. Men bare forsmak.

Det som kommer, sa han, er det egentlige landet. Mer solid. Mer virkelig. Mer levende enn noe vi har kjent.

Vi tror vi vet hva virkelighet er. Men vi har bare sett skygger på veggen. Det virkelige lyset kommer.

Dette forandrer hvordan vi ser på verden nå.

Hvis jorden bare var midlertidig – noe som skulle kastes – hvorfor bry seg om den?

Men hvis jorden skal fornyes, har den verdi. Den er ikke bare råmateriale for himmelen. Den er fremtidens hjem.

De som tror på den nye skapningen, kan ikke forakte skaperverket.

De kan ikke si: «Det spiller ingen rolle hva vi gjør med naturen. Alt skal jo brenne uansett.»

Nei. Alt skal fornyes. Og det vi gjør nå, forbereder – på mystisk vis – det som skal komme.

Paulus antyder dette når han skriver at vårt arbeid «ikke er forgjeves i Herren».

Noe av det vi bygger her, består. Noe av det vi gjør, bæres med inn i den nye verden.

Vi vet ikke nøyaktig hvordan. Men det gir mening til arbeidet vårt. Det er ikke bare tidevann som skyller bort. Det er frø som sår for evigheten.

Den nye skapningen er også forsoningens fullendelse.

Alt det som ble brutt ved syndefallet – forholdet til Gud, til hverandre, til skaperverket – alt skal gjenopprettes.

Ulven skal bo sammen med lammet, sier Jesaja. Barnet skal leke ved slangens hule.

Bildene er poetiske. Men de peker på noe virkelig: En verden der konflikten er over. Der freden råder. Der alt er som det var ment å være.

Shalom, kalte hebreerne det. Ikke bare fravær av krig, men fullstendig helhet. Alt på sin rette plass. Alt i harmoni.

Det er hva vi venter på. Ikke flukt fra verden, men verdens helbredelse.

Og i sentrum av alt: Lammet.

Johannes ser det nye Jerusalem, og i sentrum er ikke et tempel. For Gud selv er tempelet. Og Lammet er lyset.

Jesus – han som døde og sto opp – er sentrum i den nye skapningen. Ikke en abstrakt kraft. Ikke en upersonlig energi. Men Ham. Den korsfestede og oppstandne.

Det er derfor det kristne håpet er personlig.

Vi venter ikke på en tilstand. Vi venter på Ham.

Vi lengter ikke etter et sted. Vi lengter etter å se Hans ansikt.

Den nye skapningen er ikke målet i seg selv. Den er rammen rundt det egentlige målet: Å være hos Ham. For alltid.

«Amen. Kom, Herre Jesus!»

Slik slutter Åpenbaringsboken. Ikke med en beskrivelse. Med en bønn.

For det vi venter på, er ikke bare en ny verden. Det er ham som gjør den ny.

Men hva betyr dette for oss nå?

Det betyr at håpet er konkret. Vi venter på noe virkelig. Ikke en idé, men en verden.

Det betyr at skaperverket har verdi. Det skal ikke kastes, men fornyes.

Det betyr at arbeidet vårt betyr noe. Det vi gjør for kjærligheten, består.

Og det betyr at vi lever i mellomtiden.

Mellom det som var og det som kommer. Mellom første akt og siste akt.

Vi ser glimt av den nye skapningen allerede nå. Hver gang kjærligheten seirer. Hver gang rettferdigheten bryter gjennom. Hver gang det vakre tar pusten fra oss.

Det er forsmak. Løfter om det som kommer.

«Se, jeg gjør alle ting nye.»

Ikke: Jeg kaster alle ting.

Ikke: Jeg gir opp alle ting.

Men: Jeg gjør alle ting *nye*.

Det er håpet vårt.

Ikke flukt. Men fornyelse.

Ikke slutt. Men fullendelse.

Ikke borte fra verden. Men verden gjort ny.

Med Gud midt iblant oss.

For alltid.

Kapittel 7: Perspektivet vi har mistet

«Dette livet er det vi har.»

Setningen sies som en påminnelse. Om å være til stede. Om å gripe dagen. Om å ikke drømme bort tiden vi faktisk lever.

Den høres så klok ut. Så jordnær. Så takknemlig.

Og det er noe i det. Vi skal være til stede. Vi skal ikke flykte fra nåtiden.

Men spørsmålet er hva setningen gjør med oss når vi virkelig tror den. Når dette livet er *alt* vi har.

Det er et gammelt bilde: perspektiv.

Du står et sted og ser utover. Det du ser, avhenger av hvor du står.

Står du i dalen, ser du bare det som er rett foran deg. Står du på fjellet, ser du landskapet.

Perspektiv handler ikke om å fornekte det som er nært. Det handler om å se det i sammenheng med noe større.

De første kristne hadde et perspektiv vi har mistet.

De så dette livet – men de så det fra evighetens utsiktspunkt. Alt her ble veid mot det som kom.

Det gjorde ikke dette livet mindre viktig. Det gjorde det mindre *overveldende*.

Paulus uttrykte det slik:

«Våre trengsler er lette og kortvarige, og de skaper for oss en evig fylde av herlighet som veier uendelig mye mer.»

Lette og kortvarige? Paulus, som ble pisket, steinet, fengslet, forfulgt?

Hvordan kunne han si det?

Han kunne si det fordi han hadde perspektiv. Han veide trengslene mot evigheten – og da ble de lette.

Det er ikke at smerten ikke var virkelig. Det er at den ble satt i sammenheng.

Tenk på forskjellen mellom en smerte som aldri tar slutt og en smerte som du vet vil gå over.

Den første er fortvilelse. Den andre er utholdelig.

Perspektivet forandrer ikke smerten. Det forandrer evnen til å bære den.

Vi har mistet dette perspektivet.

Når dette livet er alt vi har, blir alt som skjer her uendelig tungt. Det finnes ingenting å veie det mot.

En sykdom er ikke en prøvelse på veien mot noe bedre. Den er bare tragisk.

Et tap er ikke et midlertidig skille. Det er endelig.

En urettferdighet er ikke noe som skal rettes opp. Den bare er.

Paradoksalt nok gjør fraværet av evighetsperspektiv oss *mer* desperate etter dette livet.

Vi må få alt ut av det. Nå. For det er alt vi har.

Vi må være lykkelige. Nå. For det kommer ingenting etterpå.

Vi må lykkes. Nå. For dette er vår eneste sjanse.

Presset blir enormt.

Jeg ser det i mennesker rundt meg.

Jakten på opplevelser. Frykten for å gå glipp av noe. Angsten for at tiden renner ut.

Hvis dette livet er alt, må hvert øyeblikk telle. Hver dag må være meningsfull. Hver beslutning blir avgjørende.

Det er utmattende.

De første kristne hadde en merkelig frihet.

De kunne tape ting. De kunne miste ting. De kunne til og med miste livet.

For de visste at dette ikke var alt. At det kom noe mer. At det de mistet her, ville bli funnet igjen – og mer til.

«Å leve er Kristus, å dø er en vinning,» skrev Paulus.

En vinning. Ikke et tap. En vinning.

Hvem kan si det hvis dette livet er alt? Da er døden det ultimate tapet.

Men Paulus hadde perspektiv. Han så forbi døden. Og det forandret alt.

Det er ikke at de første kristne var likegyldige til livet. Tvert imot.

Men de klamret seg ikke til det. De holdt det løst. De visste at det var noe større.

Det ga dem en frihet vi har mistet.

Tenk på hva perspektivet gjør med våre prioriteringer.

Hvis dette livet er alt, blir det materielle avgjørende. Penger, status, suksess – det er det eneste som teller.

Men hvis dette livet er forberedelse til noe mer, forskyves prioriteringene. Det som varer, blir viktigere enn det som forgår.

Jesus sa det rett ut:

«Samle dere ikke skatter på jorden, der møll og rust fortærer og tyver bryter inn og stjeler. Men samle dere skatter i himmelen.»

Det høres naivt ut for moderne ører. Som om vi skal gi opp alt her for en belønning senere.

Men det er ikke poenget.

Poenget er perspektiv. Å se hva som varer. Å investere i det som består.

«Hva gagnar det et menneske om det vinner hele verden, men taper sin sjel?»

Spørsmålet gir bare mening hvis det finnes noe utover denne verden. Hvis sjelen er virkelig. Hvis evigheten venter.

Uten perspektivet blir spørsmålet meningsløst. Selvfølgelig skal du vinne verden – det er jo alt som finnes.

Det er her nå-kristendommen svikter.

Den vil ha Jesu etikk uten Jesu evighetsperspektiv. Den vil ha nestekjærligheten uten himmelen. Bergprekenen uten dommen.

Men Jesu ord henger sammen. Ta bort evigheten, og etikken mister sin grunn.

Hvorfor skal jeg elske mine fiender? Fordi Gud vil lønne meg. Fordi rettferdigheten kommer. Fordi det finnes en virkelighet der ondskaper ikke lønner seg.

Hvorfor skal jeg ikke bekymre meg for morgendagen? Fordi Gud ser meg. Fordi han holder meg. Fordi fremtiden er i hans hånd – og den fremtiden rekker forbi graven.

Hvorfor skal jeg være villig til å miste livet? Fordi den som mister sitt liv for Jesu skyld, skal finne det.

Alt dette forutsetter evigheten. Ta den bort, og ordene henger i løse luften.

Men perspektivet handler ikke bare om å holde ut det vonde. Det handler om å se det gode rett.

Uten evighetsperspektiv blir også gledene for tunge. De må bære hele vekten av lykken vår.

Denne ferien må være perfekt – det er kanskje den siste.

Dette forholdet må oppfylle alle behov – det er alt jeg har.

Denne karrieren må gi mening – for livet er kort.

Perspektivet letter trykket.

Det lar gledene være det de er – gaver, forsmak, glimt – uten at de må være alt.

En god middag trenger ikke være den ultimate opplevelsen. Den kan bare være god. For det kommer mer.

Et vennskap trenger ikke fylle alle tomrom. Det kan være det det er. For det kommer mer.

C.S. Lewis skrev om dette.

Han sa at de som tenker mest på himmelen, er de som gjør mest godt på jorden.

Det høres paradoksalt ut. Men det gir mening.

Når du ikke klamrer deg til denne verden, kan du gi mer av den bort. Når du vet at det kommer mer, kan du holde løsere på det du har.

De kristne gjennom historien som ga mest, var ofte de som tenkte mest på evigheten.

De som solgte alt for de fattige. De som ga livene sine i tjeneste. De som ikke samlet skatter på jorden.

Det var ikke fordi de foraktet jorden. Det var fordi de hadde perspektiv.

Vi har mistet dette perspektivet.

Og med det har vi mistet både evnen til å tåle det vonde og evnen til å nyte det gode.

For alt blir for tungt når dette livet er alt.

Hvordan får vi perspektivet tilbake?

Ikke ved å fornekte nåtiden. Ikke ved å drømme oss bort.

Men ved å løfte blikket. Ved å minne oss selv om at det vi ser, ikke er alt som finnes.

Det er derfor liturgien er så viktig.

Hver søndag bekjenner vi: «Han skal komme igjen.» «Jeg tror på legemets oppstandelse og det evige liv.»

Ordene minner oss. Løfter blikket vårt. Gir perspektiv.

Hvis vi mener dem.

Det er derfor vi trenger fortellingene.

Om de hellige som gikk før oss. Om martyrene som ga alt. Om de som levde med blikket festet på det usynlige.

De viser oss hva perspektiv betyr i praksis. Hvordan det formet liv.

Det er derfor vi trenger stillheten.

Øyeblikkene der vi stopper opp og spør: Hva varer? Hva består? Hva har virkelig verdi?

Spørsmål som bare gir mening hvis det finnes noe utover det umiddelbare.

«Dette livet er det vi har.»

Nei. Dette livet er det vi har *nå*. Det er ikke alt vi har.

Og forskjellen er avgjørende.

Perspektivet forandrer ikke virkeligheten. Det forandrer hvordan vi ser virkeligheten.

Og det vi ser, former hvordan vi lever.

De første kristne så annerledes. De så dette livet i lys av evigheten.

Og det ga dem frihet. Utholdenhet. Mot. Glede.

Vi kan se slik igjen.

Ikke ved å flykte fra nåtiden. Men ved å se den fra et annet sted.

Fra fjellet. Fra evigheten.

Der alt faller på plass.

Kapittel 8: Kraften som kommer fra å vente

«Jeg orker ikke mer.»

Setningen sies oftere enn vi tror. Ikke alltid høyt. Ofte bare som en stille oppgivelse innvendig.

Kreftene tar slutt. Motet svikter. Veien virker for lang.

Det er menneskelig. Vi er sårbare. Og livet er hardt.

Men spørsmålet er hva som gir oss kraft til å fortsette. Hvor henter vi styrke når vår egen er brukt opp?

De første kristne hadde en kraft vi har glemt.

De ble forfulgt. Fengslet. Drept. De hadde alle grunner til å gi opp.

Men de ga ikke opp.

Hvor kom kraften fra?

Den kom fra håpet.

Ikke et vagt «kanskje går det bra». Ikke en optimistisk innstilling. Men et konkret håp om det som skulle komme.

De visste at det de led, var midlertidig. De visste at seieren var sikker. De visste hvordan historien endte.

Og den vissheten ga kraft.

Det er noe merkelig med å vite slutten.

Tenk på en film du har sett før. Du vet at helten overlever. Du vet at det vonde tar slutt.

Det forandrer hvordan du ser de mørke scenene. De er fortsatt mørke. Men de er ikke håpløse.

De første kristne så livet som en slik film.

De var i de mørke scenene. Forfølgelse, smerte, død. Men de kjente slutten.

«Vi er mer enn seierherrer,» skrev Paulus. Ikke: «Vi håper å seire.» Men: «Vi er allerede seierherrer.»

Hvordan kunne han si det midt i lidelsen? Fordi han visste slutten.

Håpet ga dem utholdenhet.

Ikke utholdenhet som grå resignasjon. Ikke det å «holde ut» med sammenbitte tenner.

Men utholdenhet som springer ut av visshet. Som en løper som ser målstreken.

Hebreerbrevets forfatter beskriver det:

«Også vi som har så stor en sky av vitner omkring oss – la oss legge av alt som tynger... og løpe med utholdenhet i den kampen vi har foran oss.»

Og så kommer nøkkelen: «Med blikket festet på Jesus, troens opphavsmann og fullender.»

Blikket festet. Ikke på problemene. Ikke på smerten. Men på ham som venter ved målstreken.

Det er her vi finner kraften.

Ikke i oss selv. Ikke i vår egen viljestyrke. Men i det vi ser mot.

Kraften kommer fra håpet.

Men vi har mistet denne kilden.

Når evigheten blir en parentes, når fremtiden forsvinner, står vi igjen med bare våre egne krefter.

Og våre egne krefter er ikke nok.

Jeg ser det overalt.

Utbrenthet. Utmattelse. Mennesker som gir alt de har – for familie, arbeid, gode saker – og så kollapser.

Vi har ingen reserver. Ingen kilde utenfor oss selv. Ingenting å hente kraft fra.

Det er her håpet gjør en forskjell.

Ikke som flukt fra virkeligheten. Men som en kilde som aldri tørker ut.

For håpet peker på noe utenfor oss. Noe større enn oss. Noe som kommer til oss, ikke fra oss.

Paulus beskrev det slik:

«Vi mister ikke motet. Selv om vårt ytre menneske går til grunne, fornyes vårt indre menneske dag for dag.»

Dag for dag. Ny kraft. Ny fylling.

Ikke fra egen innsats. Men fra håpet om det som kommer.

Det er en paradoks her.

De som venter, er ofte de sterkeste.

Ikke fordi de er hardføre av natur. Men fordi de har en kilde som ikke tar slutt.

Tenk på martyrene.

Mennesker som gikk i døden med sanger på leppene. Som velsignet sine bødler. Som nektet å fornekte.

Var de bare spesielt tapre? Noen var det kanskje.

Men mange var helt vanlige mennesker. Svake. Redde. Menneskelige.

Det som bar dem, var ikke personlighet. Det var håp.

Polykarp, den gamle biskopen, ble truet med bålet.

«Sverg ved keiserens ånd, og jeg slipper deg fri,» sa prokonsulen.

«I åttiseks år har jeg tjent ham, og han har aldri gjort meg noe vondt,» svarte Polykarp. «Hvordan kan jeg spotte min konge som har frelst meg?»

Hvor kom den kraften fra? Fra en åttiseksåring med sviktende kropp?

Nei. Fra håpet. Fra vissheten om det som ventet.

Vi har mistet denne kraften.

Vi har mange teknikker for selvhjelp. Mange strategier for å klare oss. Mange metoder for å håndtere stress.

Alt sammen nyttig. Men alt sammen begrenset.

For det henter kraft fra oss selv. Og vi tar slutt.

Håpet henter kraft fra utsiden.

Det peker på noe som kommer. Noe som gis. Noe vi ikke må skape selv.

Og den kraften tar aldri slutt.

Det er derfor Paulus kunne si: «Når jeg er svak, da er jeg sterk.»

Ikke fordi svakhet er styrke. Men fordi svakheten åpner for en annen kraft.

Når egen styrke ikke er nok, kommer håpets kraft til sin rett.

Men håpet gir ikke bare utholdenhet. Det gir frimodighet.

Tenk på hva de første kristne våget.

De talte til keisere. De nektet å tilbe avguder. De brøt med alt de kjente for å følge Kristus.

Hvor kom motet fra?

Det kom fra vissheten om fremtiden.

Når du vet at det verste noen kan gjøre deg er å drepe kroppen – og at kroppen skal reises opp – da mister truslene sin makt.

Når du vet at ingen urettferdighet er endelig – at dommen kommer – da kan du tåle urett nå.

Når du vet at du har et hjemland i himmelen – da kan du være fremmed her.

Håpet gjør deg fri.

Fri fra frykten for å tape. Fri fra behovet for å klamre deg fast. Fri til å gi det du har.

For du vet at det kommer mer.

De kristne som ga mest, var ofte de som holdt løsest på det de hadde.

Ikke fordi de var likegyldige. Men fordi de var frie.

Frie fordi de ventet på noe større.

Håpet gir også tålmodighet.

Ikke den grå tålmodigheten som resignerer. Men den levende tålmodigheten som vet at det er verdt å vente.

Jakob skriver:

«Vær tålmodige, søsken, til Herren kommer. Bonden venter på jordens dyrebare grøde og er tålmodig til den har fått høstregn og vårregn.»

Bonden venter. Ikke passivt. Han har sådd. Han har arbeidet. Men nå venter han.

For han vet at høsten kommer.

Slik er det med håpet.

Vi arbeider. Vi tjener. Vi lever. Men vi venter også.

Og ventingen er ikke passiv. Den er full av forventning.

Det er forskjell på å vente uten håp og å vente med håp.

Å vente uten håp er tomhet. Det er bare tid som går.

Å vente med håp er forventning. Det er tid som beveger seg mot noe.

De første kristne ventet med håp.

De visste ikke når. Men de visste at. Og det var nok.

Håpet gir også trøst.

Ikke billig trøst som sier at alt er bra når det ikke er det. Men ekte trøst som anerkjenner smerten – og likevel peker videre.

«Vi vil ikke at dere skal være uvitende om dem som er sovnet inn,» skrev Paulus til tessalonikerne.
«For dere skal ikke sørge som de andre, som er uten håp.»

Merk hva han sier. Han sier ikke: Ikke sørg. Han sier: Ikke sørg som de uten håp.

Sorgen er reell. Tapet er virkelig. Tårene er ekte.

Men håpet forandrer sorgen. Det gir den en annen kvalitet.

Sorg uten håp er fortvilelse. Sorg med håp er lengselfull venting.

Begge gjør vondt. Men den ene har en horisont.

Jeg tenker på alle som har mistet noen.

Sorgen kan være knusende. Fraværet kan være uutholdelig.

Men håpet – det konkrete håpet om oppstandelsen, om gjensynet – gir et sted å sette føttene.

Ikke at smerten forsvinner. Men at den ikke er alt.

Dette er kraften som kommer fra å vente.

Utholdenhet. Frimodighet. Tålmodighet. Trøst.

Alt springer ut av håpet.

Vi har mistet denne kraften.

Vi har gjort troen til et nå-prosjekt, og så lurер vi på hvorfor vi er utslitte.

Vi har fjernet evigheten, og så lurер vi på hvorfor vi ikke har frimodighet.

Vi har glemt fremtiden, og så lurер vi på hvorfor sorgen knuser oss.

Men kraften er tilgjengelig.

Ikke i oss selv. Ikke i teknikker og metoder.

Men i håpet. I det vi venter på.

«De som venter på Herren, får ny kraft,» skrev Jesaja. «De løfter vingene som ørner, de løper og blir ikke trette, de går og blir ikke utmattet.»

Ny kraft. Ikke egen kraft. Ny.

Den kommer til dem som venter.

Venter du?

Ikke passivt. Ikke resignert.

Men forventningsfullt. Med blikket festet på ham som kommer.

Der er kilden.

Der er kraften.

I håpet som aldri tar slutt.

Kapittel 9: Å se døden i øynene

«Vi snakker ikke om sånt.»

Setningen faller når samtalen dreier mot døden. Et ubehag senker seg. Blikk vendes bort. Temaet skiftes.

Den høres så naturlig ut. Så beskyttende. Så omtenkksom.

For hvem vil snakke om døden? Det er morbid. Deprimerende. Sykelig.

Men spørsmålet er hva vi mister når vi ikke snakker om det. Hva skjer når vi gjør døden til tabu?

Vi lever i en kultur som gjemmer døden.

De døende flyttes til institusjoner. Likene overlates til profesjonelle. Begravelsene er korte og kontrollerte.

En gang var døden en del av livet. Folk døde hjemme. Familier stelte sine døde. Barna så besteforeldrene dø.

Nå er døden blitt usynlig. Noe som skjer andre steder. Noe vi slipper å se.

Men døden forsvinner ikke fordi vi gjemmer den.

Den venter. Tålmodig. På hver av oss.

Og jo mer vi gjemmer den, jo mer skremmende blir den. Jo mer fremmede blir vi for vår egen dødelighet.

De første kristne hadde et annet forhold til døden.

De så den i øynene. Snakket om den. Forberedte seg på den.

Ikke fordi de var morbide. Men fordi de hadde et håp som rakte forbi den.

«Å leve er Kristus, å dø er en vinning.»

Paulus skrev det fra fengselet. Med døden som en reell mulighet.

En vinning. Ikke et tap. Ikke en tragedie. En vinning.

Kan vi si det i dag?

De fleste av oss nøler. Døden føles ikke som vinning. Den føles som slutt. Som tap. Som det vi frykter mest.

Og kanskje er det nettopp derfor vi trenger å gjenoppdage det de første kristne visste.

De visste at døden ikke var slutten.

Ikke fordi de fornektet den. De så den klarere enn vi gjør. De kjente dens brutalitet, dens uunngåelighet.

Men de så forbi den. Til det som ventet på den andre siden.

«Død, hvor er din brodd? Død, hvor er din seier?»

Det er Paulus igjen. Ikke naive ord fra en som ikke kjente døden. Men triumferende ord fra en som kjente noe større.

Døden har en brodd. Den gjør vondt. Den river fra hverandre.

Men brodden er trukket ut. Seieren er tatt fra den. Av ham som sto opp.

Her er kjernen: Jesu oppstandelse forandrer alt.

Hvis Jesus sto opp fra de døde, er døden ikke lenger endelig. Den er beseiret. Overvunnet.

Ikke at vi slipper å dø. Men at døden ikke får siste ord.

De første kristne levde i denne vissheten.

De så martyrene dø med fred. De sang salmer i katakombene. De gravla sine døde med håp.

Ikke håp som usikkerhet. Håp som forventning.

Gravskriftene fra oldkirken forteller historien.

Hedenske graver bar inskripsjoner som: «Jeg var ikke, jeg var, jeg er ikke, jeg bryr meg ikke.»

Kristne graver bar andre ord: «Her hviler i fred. . . » «I håp om oppstandelsen. . . » «Vi skal møtes igjen.»

To helt forskjellige måter å møte døden på.

Hva ga dem denne freden?

Ikke personlighet. Ikke naturlig mot.

Håpet. Det konkrete håpet om oppstandelsen.

Jeg tenker ofte på hva vi har mistet.

Vi har moderne medisin. Lengre liv. Mindre smerte.

Men vi har også mer angst for døden enn noen generasjon før oss.

For vi har mistet håpet som bar dem gjennom.

Uten håp blir døden bare mørke.

Et stup vi faller i. Et ingenting vi forsvinner inn i.

Ingen undrer på at vi ikke vil snakke om det.

Men med håpet blir døden noe annet.

Fortsatt alvorlig. Fortsatt smertefullt. Men ikke slutten.

En port. En overgang. En fødsel til noe nytt.

Jesus brukte akkurat det bildet.

«En kvinne som skal føde, er engstelig fordi hennes time er kommet. Men når barnet er født, husker hun ikke smerten lenger, for hun gleder seg over at et menneske er født til verden.»

Døden som fødsel. Smerte som går over i glede.

De hellige gjennom historien har sett det slik.

Frans av Assisi kalte døden «søster». Ikke fiende. Søster.

Thérèse av Lisieux sa på dødsleiet: «Jeg dør ikke, jeg går inn i livet.»

De så noe vi ikke ser. Eller retttere: De så noe vi har glemt å se.

Hva ville det bety å se døden i øynene igjen?

Ikke morbid grubling. Ikke sykkelig opptatthet.

Men ærlig erkjennelse av at vi skal dø – og håpets svar på den erkjennelsen.

Det ville forandre hvordan vi lever.

For døden setter livet i perspektiv. Den minner oss om at tiden er begrenset. At valgene betyr noe. At noe er viktigere enn annet.

«Lær oss å telle våre dager,» ba salmisten, «så vi kan få visdom i hjertet.»

Visdom kommer fra å kjenne sin dødelighet.

Det ville forandre hvordan vi prioriterer.

Når du vet at livet er kort, bruker du det annerledes. Du kaster ikke bort tid på det uviktige. Du holder fast på det som varer.

Ingen sa på dødsleiet: «Jeg skulle ønske jeg hadde jobbet mer.»

Men mange har sagt: «Jeg skulle ønske jeg hadde elsket mer.»

Det ville forandre hvordan vi forholder oss til de døende.

Vi ville ikke flykte. Ikke overlate dem til andre. Men være der. Holde hender. Se døden i øynene sammen.

Det er en tjeneste vi har mistet. En tjeneste de døende trenger.

Og det ville forandre hvordan vi møter vår egen død.

Med frykt, ja. Frykt er naturlig. Jesus selv svettet blod i Getsemane.

Men ikke bare frykt. Også håp. Også forventning. Også tillit til ham som har gått veien før.

En kvinne som vet at hun skal dø. Kreften har spredd seg. Måneder, kanskje uker, sier legene.

«Er du redd?»

Hun tenker seg om. «Noen ganger. Om natten, mest. Men så minner jeg meg selv om at Jesus er der. At han har gått gjennom døden. At han venter.»

Hun smiler. «Det er litt som å reise til et fremmed land. Litt skummelt. Men noen du elsker venter ved ankomsten.»

Det er hva håpet gjør.

Det tar ikke bort frykten helt. Men det gir noe å holde fast i. Noen som venter.

De første kristne forberedte seg på døden.

Ikke som grubling, men som øvelse. De minte seg selv om dødeligheten. Tenkte gjennom hva som ventet.

«Memento mori,» kalte de det senere. Husk at du skal dø.

Det høres dystert ut. Men det var frigjørende.

For den som har sett døden i øynene, trenger ikke lenger flykte fra den.

Luther sa at en kristen skal øve seg på døden hele livet.

Ikke for å bli morbid. Men for å være klar. For å møte den uten panikk.

De som øver, dør bedre. De som forbereder seg, har fred.

Vi har sluttet å øve.

Vi later som døden ikke finnes. Til den plutselig står der. Og da er vi uforberedt.

Håpet gir oss mot til å se døden i øynene.

Ikke fordi vi fornekte alvoret. Men fordi vi ser noe på den andre siden.

Oppstandelsen. Gjensynet. Ham som venter.

«Selv om jeg går i dødsskyggens dal, frykter jeg ikke noe vondt. For du er med meg.»

David visste det. Han gikk gjennom dalen. Men han gikk ikke alene.

Det er håpets hemmelighet. Ikke at vi slipper unna dalen. Men at vi ikke går alene.

Døden kommer. Til alle. Til deg.

Du kan gjemme den. Late som den ikke finnes. Vende blikket bort.

Eller du kan se den i øynene. Med frykt, ja. Men også med håp.

For den som har sett oppstandelsen, ser døden annerledes.

Den er fortsatt fiende. Den siste fienden. Men en beseiret fiende.

En fiende som ikke får siste ord.

«Å leve er Kristus, å dø er en vinning.»

Det er ikke ord for de overfladiske. Det er ord for dem som har sett dypt.

Sett døden i øynene. Og sett forbi den.

Kan du si det?

Kanskje ikke ennå. Kanskje må håpet vokse først.

Men det er dit vi skal. Dit håpet bærer oss.

Til et sted der selv døden er vinning.

Fordi den fører oss til ham.

Kapittel 10: De som ventet – og forandret verden

«De tenkte bare på himmelen.»

Setningen brukes som kritikk. Som forklaring på hvorfor kristen tro har sviktet verden. Som argument for at vi må fokusere på nåtiden i stedet.

Den høres så overbevisende ut. Så opplagt. Så moderne.

For hvis du tenker på himmelen, tenker du ikke på jorden. Hvis du venter på fremtiden, forsømmer du nåtiden. Eller?

Men hva om det er omvendt?

Her er det merkelige: De som tenkte mest på himmelen, forandret ofte verden mest.

Det er et historisk faktum. Ikke en from påstand. Et faktum.

De første kristne forventet Jesu snarlige gjenkomst – og de snudde Romerriket på hodet.

Hvordan henger det sammen?

La oss begynne med begynnelsen.

Urkirken levde i intens forventning. «Maranata,» ba de. Kom, Herre. De trodde det kunne skje når som helst.

Og hva gjorde de mens de ventet?

De solgte eiendommene sine og delte med alle som trengte. De brøt ned skillelinjer mellom jøde og greker, slave og fri, mann og kvinne. De tok seg av syke, fattige, utstøtte.

De forandret alt rundt seg.

Det er ikke til tross for at de ventet. Det er fordi de ventet.

Når du vet at Herren kommer snart, lever du annerledes. Du holder løst på det du eier. Du bryr deg mindre om status. Du investerer i det som varer.

Forventningen frigjorde dem.

Tenk på hva de møtte.

Et samfunn bygget på makt og ære. Et system der de sterke hersket og de svake led. Et imperium som tilba keiseren.

De første kristne nektet å tilpasse seg. De bygget fellesskap som var annerledes. De viste en annen måte å leve på.

Og verden la merke til det.

«Se hvordan de elsker hverandre,» sa de utenforstående. Det var ikke ironi. Det var forbløffelse.

Kjærligheten deres var synlig. Konkret. Radikal.

Og den sprang ut av håpet.

For når du venter på Guds rike, begynner du å leve som om det allerede er her.

Du behandler mennesker som om de har uendelig verdi – for det har de i evighetens perspektiv.

Du deler det du har – for du vet at det kommer noe bedre.

Du står opp mot urett – for du vet at dommen kommer.

Hopp noen århundrer frem.

Middelalderens klostre. Munker og nonner som hadde trukket seg tilbake fra verden for å vente på Gud.

Verdensfjerne drømmere? Virkelighetsfjerne mystikere?

Nei. De bevarte kunnskapen da sivilisasjonen kollapset. De bygget sykehus og skoler. De ryddet skog og dyrket jord. De la grunnlaget for europeisk sivilisasjon.

Mens de ventet på himmelen, forandret de jorden.

Eller tenk på abolisjonistene.

William Wilberforce kjempet i femti år mot slaveriet. Mot et system som hele det britiske imperiet var bygget på. Mot økonomiske interesser og politisk motstand.

Hva drev ham?

Hans personlige tro var gjennomsyret av evighetsperspektiv. Han trodde på dommen. Han trodde at Gud så. Han trodde at rettferdigheten ville seire – om ikke her, så i evigheten.

Det ga ham mot til å fortsette når alt så håpløst ut.

Eller tenk på dem som skjulte jøder under krigen.

Mange av dem var dypt troende mennesker. Mennesker som trodde på himmelen, på dommen, på evigheten.

Corrie ten Boom og familien hennes gjemte jøder i hjemmet sitt. De visste at det kunne koste dem livet.

«Hvert menneske har en udødelig sjel,» sa hun. «Det forandrer hvordan du behandler dem.»

Evighetsperspektivet ga mot til å gjøre det rette – selv når prisen var høy.

Eller tenk på borgerrettighetsbevegelsen.

Martin Luther King Jr. var pastor. En mann som trodde på himmelen, på dommen, på Guds rike.

«We shall overcome» var ikke bare en sang om sosial forandring. Den var en sang om håp. Om at rettferdigheten til slutt ville seire.

King talte om «the arc of the moral universe» – at historien bøyer seg mot rettferdighet.

Hvor fikk han den vissheten? Fra sitt håp. Fra sin tro på at Gud handler i historien og vil fullføre det han har begynt.

Det er et mønster her.

De som trodde mest på himmelen, gjorde ofte mest på jorden.

De som ventet på Guds rike, bygget dets tegn her og nå.

De som hadde håp for fremtiden, hadde kraft til å forandre nåtiden.

Hvorfor er det slik?

Flere grunner.

For det første: Håpet frigjør fra frykt.

Når du vet hvordan historien ender, trenger du ikke frykte dem som truer. Du kan stå imot makten fordi du vet at makten ikke er endelig.

Martyrene sang mens de døde. Abolisjonistene fortsatte trass i motgangen. King marsjerte selv når det var farlig.

Frykten mister grepet når håpet er sterkt nok.

For det andre: Håpet frigjør fra grådighet.

Når du vet at dette livet ikke er alt, kan du gi bort det du har. Du trenger ikke klamre deg til rikdom eller status.

De første kristne delte alt. Klostrene avstod fra eiendom. Wilberforce brukte formuen sin på kampen. Generøsitet springer ut av håpet.

For det tredje: Håpet gir utholdenhet.

Kampen for rettferdighet er lang. Ofte ser du ikke fruktene av arbeidet ditt. Ofte virker alt håpløst. Men når du venter på Gud, kan du fortsette. Du vet at ingenting er forgjeves. Du vet at seieren kommer, selv om du ikke ser den.

Wilberforce kjempet i femti år. King visste at han kanskje ikke fikk se det lovede land. De fortsatte likevel.

Utholdenhet springer ut av håpet.

For det fjerde: Håpet gir retning.

Når du vet hva Guds rike ser ut som, vet du hva du skal arbeide mot. Du har en visjon. Et mål.

Riket der de siste blir de første. Der de fattige får godt nytt. Der rettferdigheten råder.

Det er kompasset som viser vei.

Så hva skjedde?

Hvorfor tror vi i dag at himmelveendt tro gjør deg verdensfremmed?

Kanskje fordi vi har sett dårlige eksempler.

Det finnes kristne som har brukt evigheten som unnskyldning for likegyldighet. Som har sagt: «Det viktigste er sjelen, ikke kroppen. Det viktigste er frelsen, ikke rettferdigheten.»

De finnes. Og de har gjort skade.

Men de representerer ikke den store tradisjonen. De er unntaket, ikke regelen.

Kanskje fordi vi har misforstått hva håpet gjør.

Vi tror at håp om fremtiden tar fokus fra nåtiden. At det er et nullsumspill.

Men håpet fungerer ikke slik. Det tar ikke fra nåtiden. Det gir til den.

Det gir perspektiv, kraft, retning, mot.

Se på de store skikkelsene i kirkens historie.

De som kjempet for de fattige. De som sto imot undertrykkerne. De som bygget sykehus og skoler og barnehjem.

Nesten alle var mennesker med et sterkt evighetsperspektiv. Mennesker som ventet på Guds rike.

Og se på vår tid.

Se på dem som tror mest på himmelen. Ofte er det de samme som gjør mest på jorden.

Mother Teresa levde i intens forventning om evigheten – og ga livet sitt til de døende i Calcuttas slum.

Desmond Tutu trodde dypt på dommen og rettferdigheten – og kjempet mot apartheid.

De himmelvendte er ofte de mest jordnære.

Det er et paradoks.

Men det er et paradoks som stemmer med virkeligheten.

Hva betyr det for oss?

Det betyr at vi ikke trenger å velge mellom himmel og jord. Mellom fremtid og nåtid. Mellom håp og handling.

Tvert imot.

Jo sterkere vi venter på Guds rike, jo mer vil vi se tegn på det her. Jo mer vil vi arbeide for det. Jo mer vil vi leve det.

De som ventet, forandret verden.

Ikke til tross for håpet.

På grunn av det.

Og kanskje kan vi lære av dem.

Kanskje kan vi gjenoppdage at veien til å forandre verden ikke er å gi opp himmelen.

Men å vente på den så intenst at vi begynner å leve som om den allerede er her.

Kapittel 11: Håp er ikke eskapisme

«Det er bare virkelighetsflukt.»

Setningen brukes ofte om kristent håp. Om troen på himmelen. Om forventningen om det som kommer.

Den høres så skarp ut. Så avslørende. Som om den river masken av en naiv tro.

For vi kjenner jo kritikken. «Religion er opium for folket.» En bedøvelse som gjør at vi tåler urettferdigheten her fordi vi drømmer om rettferdighet der. En flukt fra virkeligheten fordi virkeligheten er for hard.

Men stemmer det?

La meg ta innvendingen på alvor.

Det finnes en eskapistisk tro. En tro som bruker himmelen som unnskyldning for å flykte fra ansvaret her. Som sier: «Hvorfor bry seg om urettferdighet når alt ordner seg i evigheten?»

Den troen finnes. Og den er et svik.

Den forråder de fattige ved å tilby trøst i stedet for brød. Den forråder de undertrykte ved å tilby løfter i stedet for frigjøring.

Kritikerne har rett i å avvise den.

Men er det kristent håp de avviser? Eller er det en karikatur?

For det håpet Bibelen tegner opp, ser annerledes ut.

Tenk på profetene.

Jesaja, Amos, Mika – de talte om Guds fremtidige rike. Om den dagen da rettferdigheten skulle flomme som en elv.

Var de eskapister?

Nei. De var de skarpeste kritikerne av urettferdigheten i sin egen tid. De gikk løs på konger og prester og rike som undertrykte fattige.

Fremtidshåpet gjorde dem ikke passive. Det gjorde dem radikale.

Tenk på Jesus.

Han forkynte Guds rike som skulle komme i fullt mål. Han lærte disiplene å be: «Komme ditt rike.»

Var han eskapist?

Han helbredet syke. Han ga mat til sultne. Han inkluderte utstøtte. Han utfordret makten.

Han var det mest jordnære menneske som har levd – og samtidig det mest himmelvendte.

Tenk på Paulus.

Han lengtet etter å «bryte opp og være sammen med Kristus». Han skrev om herligheten som ventet.

Var han eskapist?

Han plantet menigheter gjennom hele Romerriket. Han skrev brev fulle av praktisk veiledning. Han arbeidet med hendene sine. Han samlet inn penger til fattige.

Mannen som lengtet mest etter himmelen, gjorde mest på jorden.

Det er et mønster her.

Bibelsk håp driver ikke til flukt. Det driver til engasjement.

Ikke til tross for fremtidsperspektivet. På grunn av det.

Hvorfor er det slik?

Fordi kristent håp ikke er drøm om en annen verden. Det er forventning om denne verdens fornyelse.

Tenk på forskjellen.

Eskapisme sier: Denne verden er tapt. Gi den opp. Drøm deg bort til en annen.

Kristent håp sier: Denne verden skal fornyes. Gud gir ikke opp skaperverket. Han kommer tilbake for å gjøre alt nytt.

Det er helt forskjellig.

Hvis verden bare skal kastes, spiller den ingen rolle.

Men hvis verden skal fornyes, har den uendelig verdi.

Og det vi gjør her – for rettferdigheten, for de fattige, for skaperverket – er ikke meningsløst. Det er frø som sås for evigheten.

Paulus antyder dette når han skriver at vårt arbeid «ikke er forgjeves i Herren».

Noe av det vi bygger, består. Noe av det vi gjør for kjærligheten, bæres med inn i den nye verden.

Det er det motsatte av eskapisme. Det er dyp investering i denne verden – fordi denne verden har evig betydning.

Men hva med dem som lider?

Er ikke håpet om himmelen en billig trøst til dem som har det vondt? En måte å holde dem passive på?

La oss se nærmere på det.

Slavene i Amerika sang spirituals. Sanger om Jordan, om det lovede land, om å komme hjem.

Var det eskapisme?

Kritikere har sagt det. Sang dem passive. Holdt dem nede.

Men se hva som faktisk skjedde.

Sangene holdt dem oppe. Ga dem identitet. Minte dem om at de var mer enn slaver – de var Guds barn på vei til frihet.

Og fra den tradisjonen kom borgerrettighetsbevegelsen. Fra de samme sangene, det samme håpet.

Eskapisme? Nei. Motstandskraft.

Det er forskjell på bedøvelse og styrke.

Bedøvelse tar bort smerten uten å forandre noe. Den gjør deg passiv.

Styrke hjelper deg å bære smerten og kjempe videre. Den gjør deg aktiv.

Kristent håp er ikke bedøvelse. Det er styrke.

«Religion er opium for folket,» sa Marx.

Men han så bare karikaturen. En kirke som støttet undertrykkerte og trøstet de undertrykte med løfter om himmelen.

Det finnes slik religion. Og den fortjener kritikk.

Men den beste kristne tradisjonen har alltid vært annerledes. Den har stått på de fattiges side. Den har utfordret makten. Den har kjempet for rettferdighet.

Og den har gjort det nettopp fordi den trodde på dommen, på evigheten, på Guds rike.

Se på historien.

Hvem avskaffet slaveriet? I stor grad troende mennesker drevet av evighetsperspektiv.

Hvem bygget sykehusene? Kirken, lenge før staten tok over.

Hvem kjempet for borgerrettigheter? Pastorer og menigheter som sang om himmelen.

Eskapister?

Innvendingen treffer altså feil.

Ikke fordi den er helt uten grunnlag. Det finnes eskapistisk religion.

Men fordi den bommer på hva kristent håp egentlig er.

La meg snu det rundt.

Hva er alternativet til håp?

Hvis dette livet er alt – hvis det ikke finnes noen fremtid, ingen rettferdighet som kommer, ingen Gud som gjør opp – hva da?

Da hviler alt på oss.

Vi må fikse verden selv. Vi må skape rettferdighet selv. Vi må bære alt på egne skuldre.

Er det befriende?

Eller er det knusende?

Jeg ser aktivister som brenner ut. Idealister som gir opp. Mennesker som har kjempet og kjempet og ikke ser resultater.

De har ingen kilde utenfor seg selv. Ingen visshet om at seieren kommer. Ingen håp som bærer når alt ser mørkt ut.

Det er ikke eskapisme de mangler. Det er nettopp håpet.

Kristent håp er ikke flukt fra kampen. Det er drivstoff til kampen.

Det sier: Du trenger ikke redde verden alene. Gud kommer. Seieren er sikret. Ditt arbeid er ikke forgjeves.

Det er ikke passiviserende. Det er befriende.

Jürgen Moltmann, en av forrige århundres store teologer, skrev om dette.

Han kalte kristent håp for «theology of hope» – håpets teologi. Ikke flukt, men forventning som forandrer nåtiden.

«De som håper på Kristus, kan ikke lenger finne seg i virkeligheten slik den er,» skrev han. «De begynner å lide under den og motsette seg den.»

Håpet gjør deg urolig. Det får deg til å se gapet mellom det som er og det som skal være. Og det driver deg til å handle.

Det er det motsatte av eskapisme.

Eskapisme aksepterer virkeligheten og drømmer seg bort.

Kristent håp nekter å akseptere virkeligheten og arbeider for forandring.

Men, vil noen si, gjør ikke håpet at vi kan tåle urettferdighet fordi vi vet at Gud ordner opp til slutt?

Det er et godt spørsmål. La meg svare ærlig.

Ja, håpet gir tålmodighet. Det gjør at vi kan holde ut når forandringen tar tid.

Men tålmodighet er ikke det samme som aksept. Å holde ut er ikke det samme som å gi opp.

De som holdt ut slaveriet med håp i hjertet, ga ikke opp kampen. De fortsatte. Generasjon etter generasjon.

Håpet bar dem gjennom. Det holdt dem ikke nede.

Og se på alternativet.

Uten håp om at rettferdigheten seirer til slutt, hva driver kampen da?

Sinne? Det brenner ut.

Plikt? Den blir tung.

Optimisme? Den knuses av virkeligheten.

Bare håpet – det virkelige håpet om at Gud handler – har kraft til å bære gjennom generasjoner.

«Det er bare virkelighetsflukt.»

Nei.

Det er virkelighetsforandring.

Kristent håp ser virkeligheten klarere enn noe annet. Det ser urettferdigheten, lidelsen, ondskapen.

Men det ser også noe mer. Det ser at dette ikke er alt. At forandring kommer. At seieren er sikret.

Og det driver til handling.

De største forandrerne i historien var ikke kyniske realister. De var håpefulle drømmere.

Men deres drømmer var ikke flukt. De var visjon. Visjon om en bedre verden som ga kraft til å bygge den.

Håp er ikke eskapisme.

Håp er det som gjør at du ikke flykter.

Det er det som holder deg på plass, midt i smerten, midt i kampen, midt i virkeligheten.

Med blikket løftet mot det som kommer.

Og hendene i arbeid her og nå.

Kapittel 12: Maranata – Kom, Herre Jesus

«Maranata.»

Ett ord. Arameisk. Fra den tidligste kirken.

Det betyr: Kom, Herre.

Det er et av de få arameiske ordene som har overlevd i Det nye testamente. Paulus bruker det i brevet til korinterne. Johannes avslutter Åpenbaringen med det.

De bevarte det på originalspråket. Som om det var for dyrebart til å oversette. For ladet til å endre.

Maranata. Kom, Herre.

Det var urmenighetens bønn.

Ikke en frase. Ikke en formel. Et rop fra hjertet.

De sa det ved nattverdsbordene. De hvasket det i katakombene. De ropte det i forfølgelsene.

Kom, Herre. Kom snart.

Tenk på hva det må ha betydd for dem.

De var fattige og forfulgte. De sto utenfor samfunnet. De hadde lite av det denne verden tilbyr.

Men de hadde et håp. En forventning. En visshet om at noe – noen – kom.

Og den forventningen bar dem.

Maranata var ikke resignasjon. Ikke flukt.

Det var lengsel. Aktiv, levende lengsel etter ham de elsket.

Som bruden som venter på brudgommen. Som barnet som venter på at far kommer hjem.

Når ba du sist den bønne?

Ikke som ord i en liturgi. Ikke som avslutning på en andakt.

Men som ekte rop. Som virkelig lengsel.

Kom, Herre Jesus. Kom snart.

De fleste av oss nøler.

Vi er ikke sikre på at vi vil at han skal komme. Ikke ennå. Ikke nå.

Vi har planer. Ting vi vil oppleve. Liv vi vil leve.

Gjenkomsten ville avbryte alt det.

Kanskje er det her vi må begynne.

Ikke med teologi om de siste ting. Ikke med debatter om tusenårsriket.

Men med et enkelt spørsmål: Lengter jeg etter at Jesus skal komme?

Hvis svaret er nei – og for mange av oss er det ærlige svaret nei – da må vi spørre hvorfor.

Kanskje har vi det for godt. Kanskje er vi for komfortable. Kanskje har vi glemt hva vi venter på.

Eller kanskje kjenner vi ham ikke godt nok til å lengte etter ham.

For lengsel hører sammen med kjærlighet.

Du lengter etter dem du elsker. Du vil se ansiktet til den du har gitt hjertet til.

Hvis vi ikke lengter etter Jesu gjenkomst, må vi spørre: Elsker vi ham? Kjenner vi ham?

De første kristne elsket ham.

De hadde møtt ham. Eller de hadde hørt fra dem som møtte ham. Han var virkelig for dem. Nær.

Og de lengtet etter å se ham igjen.

Maranata. Kom, Herre.

Men lengselen handlet ikke bare om dem selv.

De lengtet etter at urettferdigheten skulle ta slutt. At lidelsen skulle opphøre. At sannheten skulle seire.

De så verden rundt seg – full av smerte og ondskap – og de ropte: Kom, Herre. Gjør ende på dette. Gjør alle ting nye.

Det er en lengsel vi kan kjenne igjen.

Når vi ser krigens grusomheter. Når vi hører om overgrep mot barn. Når vi møter lidelse uten mening.

Noe i oss roper: Det må finnes noe mer. Noen må gripe inn. Dette kan ikke være alt.

Maranata er det ropet gitt stemme.

Og lengselen handlet om skapningen.

De visste at verden selv lengtet – sukket og stønnet etter forløsning.

De så skjønnheten i skaperverket, og de så forfallet. De så løftet, og de så bristen.

Og de ropte på vegne av alt som lengter: Kom, Herre. Forny alt.

Maranata er altså ikke egoistisk flukt.

Det er solidarisk rop. Med de lidende. Med de undertrykte. Med skapningen selv.

Det er bønn om at Gud skal fullføre det han har begynt.

Men maranata er også hverdagsbønn.

Ikke bare i de store øyeblikkene. I de små.

Når du er sliten og vet at du ikke er nok. Når du ser dine egne feil og lur på om du noen gang blir hel. Når livet føles grått og meningsløst.

Kom, Herre. Til meg. Nå.

For Jesus kommer ikke bare ved tidens slutt.

Han kommer til oss. Dag for dag. I ordet, i sakramentene, i de fattige, i hverandre.

Maranata er bønn om den store gjenkomsten. Men det er også bønn om at han skal komme nær i dag.

Og her er det merkelige: Når vi begynner å be den bønningen, forandres noe.

Forventningen vekkes. Lengselen får rom. Blikket løftes.

Vi begynner å leve som ventende.

Hva betyr det å leve som ventende?

Det betyr å holde løst på det vi har. Å vite at dette ikke er alt.

Det betyr å ha blikket løftet. Å se forbi det umiddelbare til det som kommer.

Det betyr å leve med forventning. Ikke passivt, men aktivt – som en gravid kvinne som venter på barnet.

De ventende lever annerledes.

De samler ikke skatter på jorden. De gir bort. De deler. De investerer i det som varer.

De frykter ikke dem som kan drepe kroppen. De har en frimodighet som springer ut av visshet.

De gir ikke opp. De holder ut. De vet at ingenting er forgjeves.

De ventende er til stede i nåtiden.

Ikke på tross av håpet, men på grunn av det.

For de vet at nåtiden er forberedelse. At det de gjør her, betyr noe. At tiden er dyrebar.

De ventende ser annerledes på hverandre.

Hvert menneske er skapt for evigheten. Hvert møte er et møte med en udødelig sjel.

Det forandrer hvordan du behandler andre. Hvordan du ser på fremmede. Hvordan du møter fiender.

De ventende ser annerledes på døden.

Ikke som slutten, men som porten. Ikke som mørket, men som overgangen.

De kan si med Paulus: Å leve er Kristus, å dø er en vinning.

De ventende har en glede verden ikke forstår.

Ikke en glede som avhenger av omstendighetene. Men en glede som springer ut av vissheten om det som kommer.

En glede ingen kan ta fra dem.

Men vi har glemt å vente.

Vi har gjort troen til et nå-prosjekt. Vi har redusert evigheten til en parentes. Vi har sluttet å rope maranata.

Og vi har mistet noe.

Vi har mistet perspektivet som setter alt i sammenheng.

Vi har mistet kraften som springer ut av håpet.

Vi har mistet frimodigheten som kommer av å vite hvordan det ender.

Vi har mistet gleden som ingen kan ta fra oss.

Kanskje er det på tide å begynne å vente igjen.

Ikke å trekke seg ut av verden. Ikke å gi opp ansvaret her og nå.

Men å løfte blikket. Å minne oss selv om at det kommer noe. Å be bønner de første kristne ba.

Maranata.

Kom, Herre.

Si det stille. I morgen, når du våkner. I kveld, før du sovner.

Kom, Herre Jesus.

Si det i lidelsen. Når smerten er for stor. Når urettferdigheten raser.

Kom, Herre. Gjør alle ting nye.

Si det i gleden. Når skjønnet tar pusten fra deg. Når kjærligheten fyller hjertet.

Kom, Herre. Fullfør det du har begynt.

Si det for verden. For de fattige, de undertrykte, de glemte.

Kom, Herre. De venter på deg.

Si det for skapningen. For jorden som sukker. For alt som lengter.

Kom, Herre. Forny alt.

For spørsmålet er ikke om du tror på evigheten.

Spørsmålet er om evigheten forandrer hvordan du lever i dag.

Og svaret på det spørsmålet begynner med en bønn.

En bønn så gammel som kirken selv. Så enkel at et barn kan be den. Så dyp at den bærer gjennom alt.

Maranata.

Kom, Herre Jesus.

De første kristne visste det. De ba det. De levde det.

Og verden ble aldri den samme.

Kanskje kan vi lære det på nytt.

Kanskje kan vi begynne å vente igjen.

Kanskje kan vi løfte blikket, åpne hendene, og be den eldgamle bønnen:

Maranata.

Kom, Herre Jesus.

Kom snart.

Del 2: Spørsmål for samtale og refleksjon

Disse spørsmålene er ment for personlig refleksjon, samtalegrupper, ledergrupper i menigheter, eller prestemøter og fagsamlinger. De har ikke fasitsvar. Hensikten er å åpne for ærlig samtale om hvordan vi forholder oss til det kristne håpet – og hva det betyr å leve som ventende.

Ta den tiden dere trenger. Noen spørsmål vil være ubehagelige. Det er meningen. For spørsmålet om håpet er til syvende og sist spørsmålet om evigheten forandrer hvordan vi lever i dag.

Del I: Det tapte håpet

Kapittel 1: Da vi sluttet å vente

1. Når hørte du sist noen snakke om Jesu gjenkomst som noe de lengtet etter? Hvorfor tror du det er så sjelden?
 2. «Det viktigste er her og nå» – kjenner du deg igjen i denne holdningen? Hva er riktig med den? Hva mangler?
 3. De første kristne levde i intens forventning om Jesu gjenkomst. Hva tror du har skjedd som har fått denne forventningen til å blekne?
 4. Kapitlet spør: «Hva mistet vi da vi sluttet å vente?» Hva tenker du selv – hva har vi mistet?
 5. «Maranata – kom, Herre.» Kunne du be den bønnen og mene det? Hva holder deg tilbake – eller hva driver deg fremover?
-

Kapittel 2: Nå-kristendommen

1. Kjenner du igjen «nå-kristendommen» – en tro som mest handler om å leve godt her og nå? Hvor møter du denne holdningen?
2. Kapitlet sier at de som hadde sterkest fremtidshåp, ofte forandret verden mest. Overrasker det deg? Hvorfor eller hvorfor ikke?
3. Har du opplevd utmattelse i troen eller i engasjementet ditt? Kan mangelen på fremtidshåp ha noe med det å gjøre?

4. Hva ville du sagt ved en begravelse? Har du ord som bærer – eller føles de vage og abstrakte?
 5. «Himmelen begynner på jorden» – er det sant? Og fortsetter den et annet sted?
-

Kapittel 3: Evigheten som parentes

1. Har evigheten blitt en «parentes» i din tro – noe du nevner i forbifarten, men som ikke forandrer noe?
 2. Kapitlet beskriver hvordan evigheten er blitt pinlig, fjern, nesten tabu. Kjenner du igjen dette? Hvorfor tror du det er slik?
 3. Hva forandrer det – for hvordan du lever, prioriterer, møter lidelse – om evigheten er horisonten i stedet for parentesen?
 4. C.S. Lewis sa at vi aldri har møtt et «vanlig» menneske – alle vi møter er på vei mot evighet. Hva gjør det synet med hvordan du behandler andre?
 5. Hva ville det bety for deg – konkret – å ta evigheten ut av parentesen?
-

Del II: Hva vi venter på

Kapittel 4: Han kommer igjen

1. «Han skal komme igjen for å dømme levende og døde» – sier du det i trosbekjennelsen? Tror du det? Venter du på det?
 2. Hva føler du når du tenker på Jesu gjenkomst? Glede? Frykt? Likegyldighet? Forlegenhet?
 3. Kapitlet sier at dommen er godt nytt for de undertrykte. Hvordan forandrer det synet ditt på dommen?
 4. Jesus fortalte lignelser om å være klar – brudepikene, tjenerne, talentene. Hva betyr det å være klar – for deg, i ditt liv?
 5. «Når Menneskesønnen kommer, vil han finne troen på jorden?» Hva tenker du Jesus ville funnet om han kom tilbake i dag?
-

Kapittel 5: Legemets oppstandelse

1. Hva har du trodd om livet etter døden – «sjelen til himmelen» eller legemets oppstandelse? Hva er forskjellen?
2. Kapitlet sier at kristen tro ikke er gnostisisme – kroppen har verdi, også i evigheten. Hva betyr det for hvordan du ser på kroppen din nå?
3. Jesus sto opp med en kropp – han spiste, kunne berøres. Hva betyr det for ditt håp om egen oppstandelse?

4. For dem med kronisk smerte eller sykdom: Hva betyr løftet om en ny kropp? For dem som har mistet noen: Hva betyr løftet om gjensyn?
 5. «Jeg tror på legemets oppstandelse» – kan du si det og mene det? Hva gjør denne troen med deg?
-

Kapittel 6: Den nye skapningen

1. Har du tenkt at det kristne håpet handler om å «forlate jorden og dra til himmelen»? Hva gjør det med deg at Bibelen snakker om ny himmel og ny jord?
 2. «Se, jeg gjør alle ting nye» – ikke nye ting, men ting gjort nye. Hva er forskjellen? Hvorfor er det viktig?
 3. Kapitlet sier at skapningen selv lengter etter fornyelse. Hva betyr det for hvordan vi forholder oss til naturen og miljøet?
 4. Paulus antyder at vårt arbeid «ikke er forgjeves i Herren». Hva vi gjør for kjærligheten, består. Hva betyr det for det du gjør – i dag, i morgen?
 5. I sentrum av den nye skapningen er Lammet – Jesus. Håpet er ikke bare en tilstand, men en person. Hva betyr det for deg?
-

Del III: Hvorfor håpet forandrer nåtiden

Kapittel 7: Perspektivet vi har mistet

1. «Dette livet er det vi har» – føler du noen gang presset av at alt må skje nå, at du må få alt ut av dette livet? Hvor kommer det presset fra?
 2. Paulus kalte sine trengsler «lette og kortvarige» – fordi han veide dem mot evigheten. Kan du gjøre det samme? Hva hindrer deg?
 3. Kapitlet sier at uten evighetsperspektiv blir alt for tungt – både gledene og sorgene. Kjenner du igjen dette?
 4. Jesus sa: «Samle dere skatter i himmelen.» Hva betyr det – konkret – å investere i det som varer?
 5. Hva ville forandre seg i livet ditt om du virkelig trodde at dette livet ikke er alt?
-

Kapittel 8: Kraften som kommer fra å vente

1. Har du opplevd å gå tom for krefter – i troen, i engasjementet, i livet? Hva gjorde du da?
2. Kapitlet sier at håpet er en kilde utenfor oss selv som aldri tar slutt. Har du opplevd å hente kraft fra håpet? Hvordan?
3. Martyrene sang mens de døde. Polykarp nektet å fornekte etter åttiseks år. Hvor kom kraften fra? Kunne du hatt den?

4. Håpet gir utholdenhet, frimodighet, tålmodighet, trøst. Hvilken av disse trenger du mest akkurat nå?
 5. «De som venter på Herren, får ny kraft.» Hva betyr det å vente – aktivt, forventningsfullt – i ditt liv?
-

Kapittel 9: Å se døden i øynene

1. Snakker du om døden? Tenker du på den? Eller gjemmer du den bort – som kulturen rundt deg?
 2. De første kristne forberedte seg på døden, ikke som grubling, men som øvelse. Hva tror du de visste som vi har glemt?
 3. «Å leve er Kristus, å dø er en vinning.» Kan du si det? Hva må til for at det skal bli sant for deg?
 4. Kapitlet sier at den som har sett oppstandelsen, ser døden annerledes – som en beseiret fiende. Gjør du det?
 5. Hvis du visste at du skulle dø om ett år – hva ville du gjort annerledes? Og hvorfor gjør du det ikke nå?
-

Del IV: Å leve som ventende

Kapittel 10: De som ventet – og forandret verden

1. «De tenkte bare på himmelen» – brukes som kritikk. Men kapitlet viser at de himmelvendte ofte var de mest jordnære. Overrasker det deg?
 2. Wilberforce, Bonhoeffer, King – alle var drevet av evighetsperspektiv. Hvem kjenner du som lever slik? Hva kjennetegner dem?
 3. Kapitlet nevner fire grunner til at håpet gir kraft: det frigjør fra frykt, frigjør fra grådighet, gir utholdenhet, gir retning. Hvilken treffer deg mest?
 4. Er det noe du holder for hardt fast på – som håpet kunne frigjøre deg fra?
 5. De første kristne ble lagt merke til: «Se hvordan de elsker hverandre.» Blir vi lagt merke til? Hva ser folk når de ser på oss?
-

Kapittel 11: Håp er ikke eskapisme

1. Har du noen gang tenkt at kristent håp er virkelighetsflukt? Hva får deg til å tenke det – eller hva har overbevist deg om det motsatte?
2. Kapitlet skiller mellom bedøvelse (gjør passiv) og styrke (gjør aktiv). Hva er håpet for deg – bedøvelse eller styrke?
3. Marx kalte religion «opium for folket». Hvor treffer kritikken? Hvor bommer den?

4. «De som håper på Kristus, kan ikke lenger finne seg i virkeligheten slik den er» (Moltmann). Gjør håpet deg urolig over urettferdigheten – eller tilfreds med den?
 5. Hva er alternativet til håp? Hvis dette livet er alt – hvem skal redde verden da? Og holder det?
-

Kapittel 12: Maranata – Kom, Herre Jesus

1. «Maranata – kom, Herre.» Kan du be den bønne? Hvis ikke – hva holder deg tilbake?
 2. Lengter du etter Jesu gjenkomst? Hvis ikke – hva sier det om ditt forhold til ham? Om ditt forhold til denne verden?
 3. Kapitlet sier at å leve som ventende betyr å holde løst, ha blikket løftet, leve med forventning. Hvordan ser det ut – i praksis, i ditt liv?
 4. De ventende ser annerledes på hverandre, på døden, på gledene. Hva ville forandre seg om du begynte å leve som ventende?
 5. Etter å ha lest hele boken: Hva forstår du nå om håpet som du ikke forstod før?
-

Avsluttende spørsmål for hele boken

1. Hva har denne boken satt ord på som du har kjent, men ikke klart å formulere?
 2. Spørsmålet boken stiller er: «Forandrer evigheten hvordan du lever i dag?» Hva er ditt ærlige svar – nå?
 3. Har du gjort troen til et «nå-prosjekt» uten fremtid? Hva vil du gjøre med det?
 4. Hva ville forandre seg i menigheten din om dere tok denne boken på alvor – om dere begynte å vente sammen?
 5. Er det noe du har vært redd for å håpe på? Noe du har holdt tilbake fordi det virket for godt til å være sant?
 6. «Maranata – kom, Herre Jesus.» Vil du be den bønne – i dag, i morgen, som en del av livet ditt?
 7. Hva er én ting du vil gjøre annerledes etter å ha lest dette – én konkret måte å leve som ventende?
-

Veiledning for gruppeledere

Før samtalen: - Les kapitlet selv først, og sitt med spørsmålene i stillhet. - Be om visdom til å lede samtalen uten å kontrollere den. - Forbered deg på at spørsmål om evigheten, døden og håpet kan vekke sterke følelser. Noen har mistet noen de elsket. Andre strever med tvil. Noen har gitt opp håpet for lenge siden.

Under samtalen: - Gi rom for stillhet. Ikke fyll den for raskt. - La mennesker snakke ferdig før du responderer. - Unngå å gi «fasitsvar». Hensikten er å åpne for refleksjon, ikke å belære. - Hvis noen deler tvil eller sorg, ikke kom med raske svar eller forsvar. Lytt først. Anerkjenn det de bærer på. - Vær ærlig om din egen kamp med håpet. Ledere som later som de har alt på plass, hjelper ingen. - Pass på at samtalen ikke blir teoretisk – hold den personlig og konkret. - Noen kan ha mistet noen nylig. Vær varsom med spørsmålene om døden.

Etter samtalen: - Ikke oppsummer for mye. La mennesker bære med seg det som traff dem. - Avslutt med bønn – gjerne med «Maranata – kom, Herre Jesus» som en felles bønn. - Oppfordre til én konkret handling i den kommende uken: Be «kom, Herre» hver morgen. Se på prioriteringene dine i lys av evigheten. Snakk med noen om håpet. - Vurder å følge opp de som delte noe sårbart.

Husk: Målet er ikke å bli enige om alle detaljene. Målet er ikke å løse mysteriet om evigheten. Målet er å gjenoppdage det kristne håpet: At vi venter på noe. At noen kommer. At evigheten forandrer nåtiden.

Spørsmålet er ikke om du tror på evigheten. Spørsmålet er om evigheten forandrer hvordan du lever i dag.

Og det finnes bare én måte å finne ut av det på: Ved å begynne å vente.

Maranata. Kom, Herre Jesus.